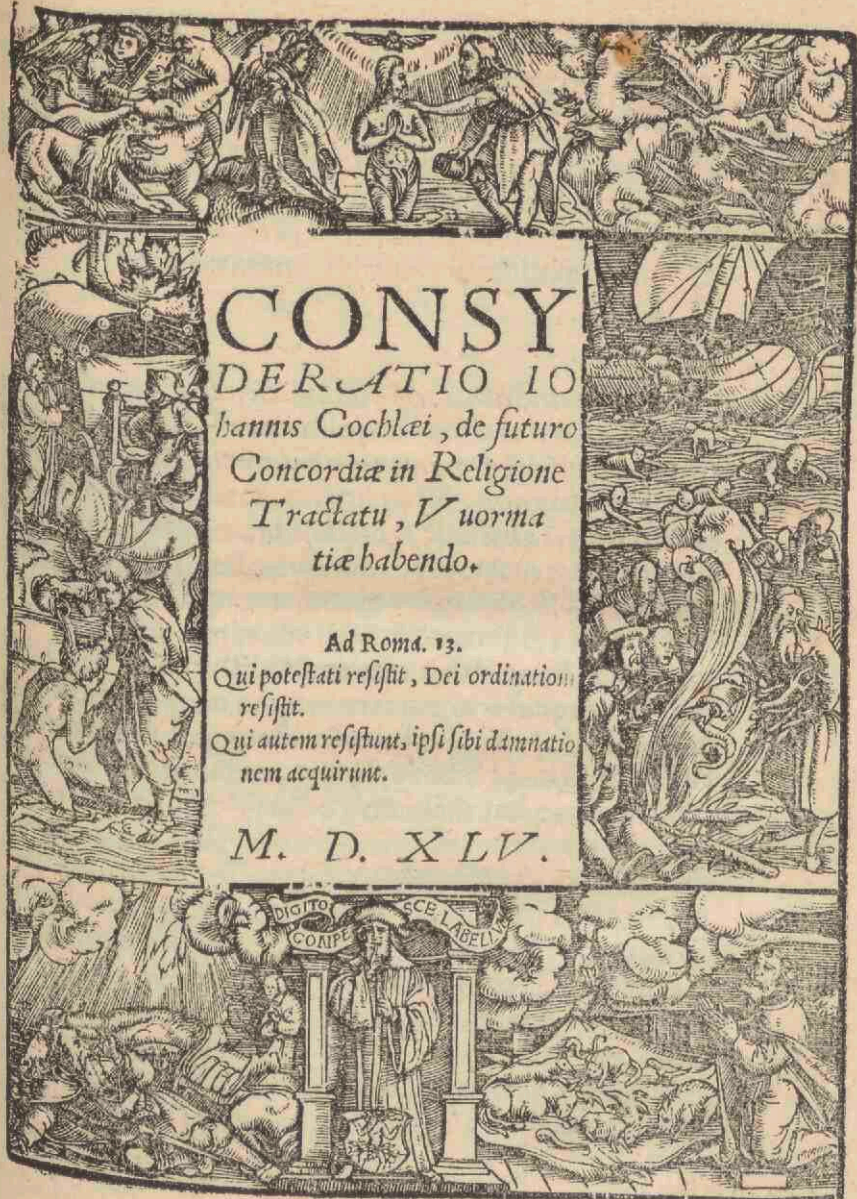

Consyderatio Johannis Cochläei, de futuro Concordiæ in Religione Tractatu, Vuormatiæ habendo.

<https://hdl.handle.net/1874/423528>

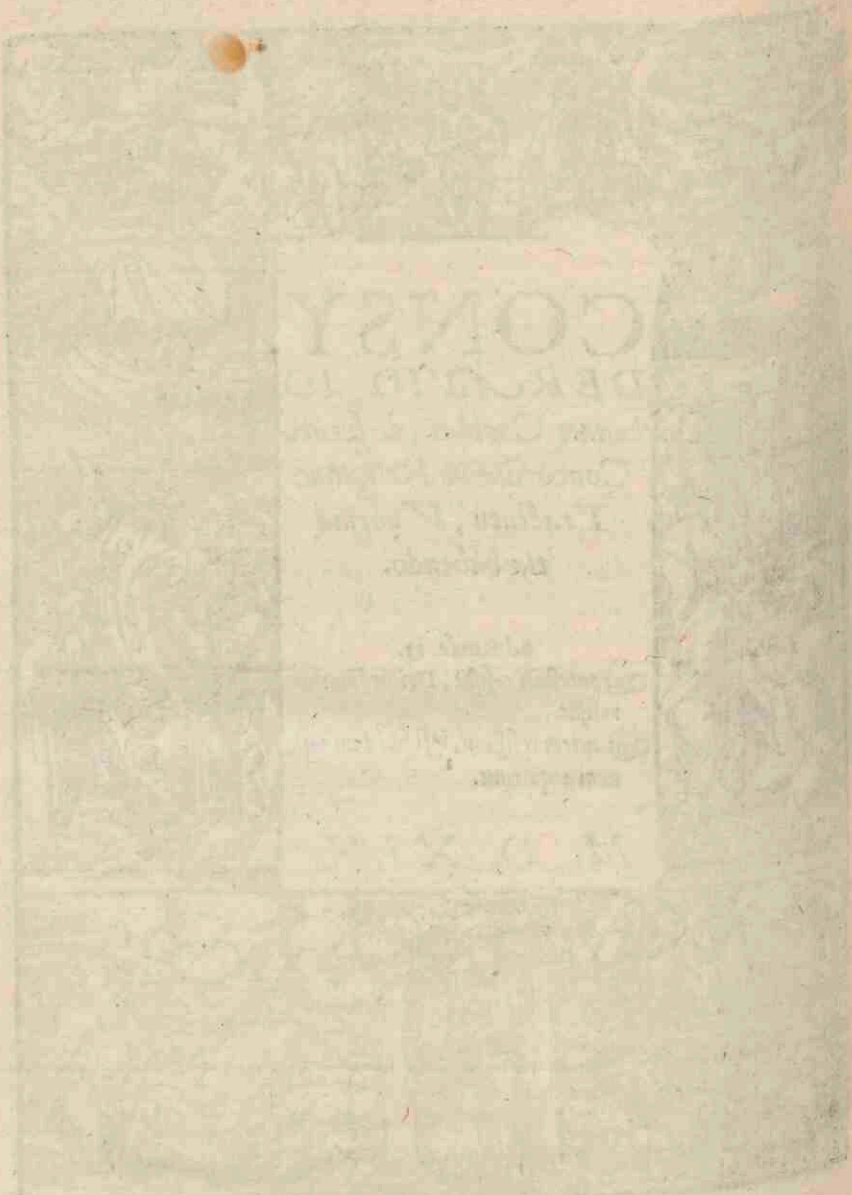

CONSY
DERATIO IO
 hannis Cochlei, de futuro
 Concordia in Religione
 Tractatu, Vuorma
 tia habendo.

Ad Roma. 13.

Qui potestati resistit, Dei ordinationi
 resistit.
 Qui autem resistunt, ipsi sibi damnatio
 nem acquirunt.

M. D. XLV.

COPIES

DEPARTMENT OF
THE SECRETARY OF THE
NAVY
WASHINGTON, D. C.

OFFICE OF THE
CHIEF OF BUREAU
NAVY DEPARTMENT
WASHINGTON, D. C.

REVERENDIS

SIMO ILLUSTRISSIMOQVE PRIN

cipi ac domino, Domino Herculi de Gonsaga. S. R. E.

Presbytero Cardinali, Mantuano &c, Domino suo

clementissimo, Iohannes Cochlaeus

S. P. D.

Reuerendissime ac Illustrissime Princeps,
Clementissime Domine. Ltsi nulla sunt
merita uel obsequia mea, quibus commen-
datus ac fretus possim confidenter ad Re-
uerendissimam & Illustriss. Celsitudinem
uestram scribere, De uestris tamen uirtuti-

bus, praesertim de piate, uitaq; integritate, & sacrarum li-
terarum studio tam multa frequenter audiui, partim a nos-
tris Germanis, qui per Mantuam, uel Bononia studiorum
gratia, uel Romam propter certa negocia sua profecti fue-
runt; partim a Legatis & a Nuncijs Apostolicis, atq; etiam
a uicinis Veronensibus, qui aliquandiu apud nos in Ger-
mania uersati sunt, Ut in his periculosis temporibus audas-
ciam scribendi ad Reuerend. & Illustriss. Celsitudinem ue-
stram urgente necessitate sumpserim, Quod ut uestra cum
uentia, bonaq; gratia, ac pace fiat, deuote oro ac supplico.
Causa enim propter quam scribo, publica est, quae pios &
Catholicos quoslibet tangit, maxime uero S. Romanae Ec-
clesiae Cardinales, sacrosanctae sedis Apostolicae Senatum,
& summi Pontificis primores a consilijs. Inter quos sane
Reue. & Ill. Celsitudo uestra haud immerito inter praeci-
puos habetur, Etenim sacratissimus ac inuictissimus Impe-
rator

Ad R. Card. Mantuanum.

**Recessus
Imperialis
Spiræ da-
tus.**

**Mens Im-
petatoris.**

**Iactantia
protestan-
tium,**

rator noster CAROLVS V. semper Augustus, qui molestissime fert exortū inter Principes & status sacri Ro. Imperij in fide et religione dissidium, in nouissimo Spiren- sis conuentus Imperialis Recessu seu publico decreto, post ea quæ ad Turcicam expeditionem necessaria disposuit, de dissidio isto dolenter ac pie multa commemorans ait, sic habere iam istud Religionis dissidium, ut nisi Deus omnipotens clementer in aliam uiam direxerit, aut oportuna media in hoc reperta fuerint, nihil aliud quàm perditio & interitus sacri Imperij Germanicę Nationis inde sit expectandū. Quare pietissime pro sua erga hanc Nationem nostram paterna solitudine ac pro Imperialis officij ac Maiestatis suæ debito decreuit, in proximo conuentu Imperiali Vuor- macię habendo quàm diligentissime de tollendo isto Religi- gionis dissidio agere, Quod cum tolli commodè non possit nisi per Christianā Reformationem, Concilijq; genera- lis determinationem, promittit in eo decreto se omni cona- natu procuraturum, ut quam primum in Germanica natio- ne Christianum ac liberum celebretur Conciliū, per quod & graues abusus qui irreperunt, emendentur, & pernitio- sum schisma dissidiūq; Religionis, dissensioq; et diffiden- tia Principum & statuum (quæ inde ortum habet) et im- minentia Germanicę nationi pericula damnacę & defectio- nes tollantur atq; præcaueantur.

Quoniam uero pars protestantium Principum ac sta- tuum potius Nationale quam Generale desyderat Conci- lium, ac dilati hætenus Generalis Concilij morā inuidio- se imputare solet summo Pontifici Cœtuiq; Cardinalium, et Ecclesiasticos Imperij Principes ac status diffidentię, tanquam pessimā habeant causam, iactanter arguit, visum est mihi operę precium atq; etiam necessarium esse hac de re

Contra duo scripta Lutheranorum.

read Reu. & Illust. Celsitudinem uestram scribere, tanquã
ad Principẽ et Cardinalem summæ authoritatis pietatisq;
& sapientiæ, qui ut loco & situ, ita & gratia ac beneuolentia
Germanis nobis propinquior est, Quẽ hoc scripto sup-
plici deuotione maxime rogatũ uolo, ut apud sedem Apo-
stolicã diligenter adiuuet pios ac necessarios Cæsareæ Ma-
iestatis conatus, ad promouendum & celebrandum primo
quoq; tempore in Germanica natione generale Conciliũ,
ne forte per Nationale Conciliũ Germania à cæteris sis-
dei Catholicæ nationibus tota in ijs quæ fidei et religionis
antiquæ sunt, deficiat, irrecuperabileq; detrimentum patia-
tur. Arbitror equidem, non difficile fore summo Pontifici
Tridentum rursus conuocare cunctarum Nationum Chris-
tiani nominis Pælatos ac Principes, posteaquã saluberrima
ac omnibus pijs desyderatissima pax inter potentissimos
Monarchas, summi Pontificis uelut pij patris inter-
cessione ac studio inita iam est et confirmata, per quorum
bella Conciliũ antea celebrari commode non potuit.

Ne quis uero putet, stetisse hæcenus per nostros in Ger-
mania Ecclesiasticos Principes ac status Imperij, quod
Imperator noster per tot cõuentus Imperiales atq; etiã per
instituta utriusq; partis colloquia, pacem et concordia in fi-
de & religione instaurare inter nos non potuit, æquum mis-
hi uidetur & expediens, ut hoc ad R. & Illust. Celsitudinẽ
uestram scripto breuiter respondeam, ad duo Concionato-
rum partis protestantium scripta, quorum unum latine è
Vuittenberga ad Nurenbergenses Concionatores datum
est: alterum Teuthonice ad Principes & status Smalcadia-
ni foederis scriptum esse dicitur, Ante annos quinq;. Quod
si me non fallit ex phrasi & stylo coniectura, è Vuittenber-
ga datum est utrunq; communi Concionatorum & sectæ

Duo scri-
pta Luth-
ranorum.

Ad R. Cardinalem Mantuanum.

complicū consilio, latinū à Melanchthone, Teuthonicum à Luthero exaratum, Rogo itaq; suppliciter, ut Reu. & Ill. Celsitudo uestra hoc meum studiū, atq; pie intentionis laborem benigne in meliorem partem accipiat, & non despiciat in hoc humilitatem meam. Nam & olitor aliquando (ut in prouerbio est) oportune locutus est, & non est apud Deum acceptio personarum, qui plerunq; stulta & infirma huius mundi eligit, ut sapientes & fortes sæculi cōfundat, Qui & per simplices piscatores Euangelium salutis per totum orbem humano generi annunciare dignatus est.

A& 10.
1. Cor. 1.

Protestatio
Authoris.

Quæ autem dicturus sum, nequaquam ad iniuriã Principum ac statuum Protestantium dicere intendo. Credo enim eos longe benignioris esse animi erga Germaniam, patriam suam, & erga sacrum Rom. Imperium, cuius se membra & fideles subditos esse debere agnoscunt, quam sunt eorum Concionatores & nouæ Theologiæ assertores. Ipsi enim in publicis ad Cæsaream Maiestatem scriptis suis pacis & concordix cupidi esse uidentur, offerentes se et ad debitum Cæsareæ Maiestati obedientiam, & ad omnia equitatis merito, quibus citra sacræ scripturæ, ac Apostolicæ doctrinæ iacturam possit pax in Repub. & concordia in religione constitui, Concionatores uero eorum, qui diabolo instigante antiquas hæreses in lucem protulerunt, ac nouum schisma excitauerunt, probe sciunt, suum regnū & autoritatē non nisi in discordia consistere, audent uel aperte scribere, quod impossibile sit, inter nos & illos in fide & religione concordiam fieri, seq; certos esse, quod hoc schisma eorum Deo placeat, Ideo patronis suis ubiq; dissuadent, ne concordix tractatum nobiscum ineant, talesq; proponunt fraudulenter articulos, quos à nobis minime concedi posse probe sciunt, licet suis falsissime affirmant, eos esse omnino necessarios

Concinatorum
Protestantium.

De præfatione Duorum scriptorum.

rios, tanquam ex fonte Euangelij petitos. Etenim duo illorum scripta, in quibus de summa fidei suæ disceptat, unum ac idem per omnia fere argumentū habent. Distingunt itaq; summā rei in tria Capita. Sic enim aiunt in Latino.

Duo eorum
scripta, pro
retinenda
discordia.

Totam autem deliberationē in tria membra partiti sumus. Aut petent in doctrina aliquid mutari, Aut in externis rebus necessarijs. Aut in externis prorsus adiaphoris. De doctrina plane sic decreuimus (inquunt) nos prorsus nullam mutationem ullius articuli Confessionis & Apologiæ admissuros esse quocunq; prætextu.

Tria delibe
rationis
Capitula.

De externis quoq; rebus, quas necessarias uocant, nullas uolunt admittere moderationes. De adiaphoris autem nihil agi posse dicunt, nisi prius conueniat de rebus necessarijs. Hæc est summa eorum sententiæ.

In Teuthonico autem sic præfantur.

Non negamus, discordias & schismata uideri abhorrenda. Idcirco et Prophætæ atq; Apostoli pro detestabilissimis hominibus habiti fuerunt, tanq; ij qui summis discidijs & diuisionibus causas dederunt, per quas pulcherrimæ Respublicæ ac regna fuerint dissipata. Et Salisburgensis dixit Augusta, siue iusta siue iniusta sit doctrina, de hoc non disceptaret ipse. Esset autem turbatio pacis. Ideo uniuersæ potestates contra eam debeāt summam exercere seueritatem. Cum igitur adeo horrendum uideatur schisma, æquum est, ut diligenter consyde-

retur

Ad R. Card. Mantuanum

retur, an causæ, de quibus disceptamus, tanti sint ponderis ac momenti, ut sciamus, Deum complacentiam habere sup hoc dissidio, nosq; sufficiētes ad hoc habere causas.

Prouerb. 2.

Error de lib. arb.

Luth. in asser. artic. 16. Phil. in annota. ad Rom.

Schismata odibilia Deo.

Nume. 16.

4 Reg. 17.

Hæc illi. Ex quibus sane uerbis Reuer. & Illust. Cellitudo uestra facile conſpicere potest, quantū sibiſſis placeant Cōcionatores illi in schismate suo, in re utiq; pessima, iuxta illud Salomonis, Qui lætantur cum maleceterint, & exultant in rebus pessimis. Vt non pudeat eos affirmare, hoc schisma eorum proculdubio placere Deo. Ex eo forsitan errore, quod præcipui huius schismatis authores, Lutherus & Melancthon, publice docuerunt & scripserunt ambo, quod homo liberum arbitrium non habeat, neq; ad bonum neq; ad malum faciendum. Nam & mala opera (inquit Lutherus) in impijs Deus operatur, & quidem principaliter & effectiue, ut ait Melancthon, a deo, ut sicut uocatio Pauli fuit proprium opus Dei, ita & Davidis adulterium & scelerata uicia Manlii, quin etiam proditio Iudæ Scariothis, fuerit proprium opus Dei.

Miserabilis profecto & horrenda est cæcitas eorum, quibus talia persuaderi possunt, ut ex animo credant ea esse uera, Cum tot sint passim in utroq; testamento scripturarum loci, qui schismata damnāt ac maxime reprehendūt, Quod em̄ aliud fuit scelus Chore Datan et Abyron, ppter quod uiui per abruptos terræ hiatus in inferna descenderunt, nisi quod contra Moysen & Aaron schisma suscitauerunt? Quoties item grauissime corripuit & puniuit Deus & reges & populos filiorum Israel, propter schisma, quo recesserunt à domo Dauid? Ita enim habet sacra historia Regum. Profecitq; Dominus omne semen Israel, & afflixit eos, & tradidit eos in manus diripientium, donec proijceret eos à facie

De præfatione Concionatorum.

facie sua. Ex eo iam tempore quo scissus est Israel à domo
David, & cōstituerunt sibi regem Hieroboam, filium Na-
bath, &c. Longe tamen minus læuiusq; peccatum scissimas
fecisse uidetur Hieroboam, quam fecit hoc tempore Lu-
therus, Nam Hieroboam iussu Ahix Sylonitæ, sancti pro-
phetæ, schisma illud fecit, in uindictam peccatorum Salo-
monis. Ahias enim scidit pallium suum in duodecim par-
tes, & ait ad Hieroboam. Tolle tibi decem scissuras. Hæc
enim dicit Dominus deus Israel. Ego scindam regnum de
manu Salomonis, & dabo tibi decem tribus. Quid, rogo,
simile habet in tota sacra scriptura pro schismate suo Luthe-
rus? Cuius iussu scidit Ecclesiam Dei? Cuius consilio rece-
sit à nobis? Cuius autoritate in uno Christi populo & oue
litot suscitauit diuisiones? tot scandala? tot sacrilegia? tot
cædes corporum & interitus animarum? si quis ei credere
potest, hoc schisma eius placere Deo, nihil profecto tam ab-
surdum excogitari queat, quod talis ei crediturus non sit.
Vix enim aliud reperias Paradoxum, quod pluribus repu-
gnat ac reprobetur scripture locis quã istud, quod de schis-
mate suo affirmat Lutherus, Dauid ait, Deus unanimes ha-
bitare facit in domo. Item, Ecce quam bonum & iucundū,
habitare fratres in unum. Christus rogauit patrem pro suis
fidelibus, ut sint unum, Paulus obsecrat Corinthios, ut nō
sint inter eos schismata, Lucas maxime commendat, quod
multitudinis credentium erat cor unum & anima una, Ia-
cobus frater Domini ait ad Paulum Apostolū, utiq; opor-
tet conuenire multitudinem. Dionysius & Ignatius Apo-
stolorum discipuli unitatem fidelibus maxime cōmendāt
Cyprianus tantam ait esse maculam schismatis, ut ne san-
guine quidem etiam propter nomen Christifuso abstergi
queat, Ambrosius in schismate fidem esse negat, Augusti-

Peior Lu-
therus quã
Hieroboam.
3. Reg. 11.

Paradoxū
Lutheri de
schismate.

Psal. 67. &
132.
Ioh. 17.
1. Cor. 1.
Act. 4.
Act. 21.

Dionysius
et Ignatius
in epistolis
Cypri. de
simpli. præ-
la.
Ambro. de
excessu fra-
tris.

Ad Card. Mantuanum

Luthe. in
epistolam
ad Gal. c. 6.

Roma, 15.
1. Petri. 2.
Matth. 17.

nus deniq; de nullo contra Donatistas peccato crebrius aut copiosius scripsit quam de ipsorū schismate. Et audet nunc suis persuadere Lutherus, se certum esse, quod suum hoc schisma Deo placeat, qui antea publice testatus est non semel, Impium esse quodcunq; Bohæmorū schisma, etiam si ius diuinū staret pro eis, eo quod summū ius diuinū sit charitas, contra quam est omne in fide & religione schisma. Et non ueretur huic impiissimo sceleri suo prætexere prophetas & Apostolos, quasi & illi schismata suscitauerint, contra Regna & Respub. Cum satis constet eos ubiq; docuisse obediētiā, etiā erga discholos & impios Principes. Et Christus ipse iussit Petrū dare tributū, ut nō scandalizemus (inquit) eos. Deinde protestantē Cōcionatores illi in eadē præfatione, contra eos qui nolunt se sponte onerare periculis.

Quod non petant, quempiam ipsos defendere, sed sinat unusquisq; ipsos suo periculo fidem suam consistere, Tametsi potestates teneantur Christianos defendere. Hæc idcirco præmittimus (inquiunt) quia non habemus magnam spem, quod Cæsar & Episcopi suas Idolatrias & errores abolere, puramq; doctrinam & uerum Dei cultum acceptare uelint.

Hypocriti-
ca fortitu-
do Lutheri

Hæc autem eorum protestatio nihil aliud est quam fraudulenta Hypocrisis, qua se fingunt fortes & ad pericula intrepidus, cum sint reuera timidissimi, adeo, ut nusquam progredi ausint nisi certos habeāt defensores & saluum conductū, Venit quidem semel in Cæsaris conspectū Vuormatiæ Lutherus, ante annos XXIII. sed quantis rogo cautio nibus non fatis erat, Cæs. Maiest. publicam fidem scripto firmaram et sigillatā dedisse adiuncto etiā Imperiali Caduceatore

De præfatione Concionatorum.

creatore in saluū conductū, requirebatur insuper quorūdam Principū fideiussio, & nescio quot articulorū cautio. Cūq; integerrime per adiunctū Caduceatorem seu Heroaldū seruatā illi fides ubiq; fuisset, scelerato tamē figmēto sparfit ex itinere famā, quod esset captus, Quin etiā publice scribere nō erubuit, sibi uiolatā fuisse fidem publicam, anteq; Vuormacię sub matiam esset ingressus. Cumq; ego ei tunc Vuormacię sub æquali periculo certamē zelo fidei offerre, nō sane inter alie nos, sed in ipsius hospitio & in cōplicū suorū cōspectu non erubuit ille omne recusare nō solum periculū uerū etiā sub certis iudicibus, quos tamen nō Papa sed Cæsar & Principes delectari essent, certamen. Tantū abest, ut ex animo sic loquant in præfatione de subeundis periculis ppter fidē suā.

Luthe. con
tra regem
Anglię.

Deniq; in eadem præfatione manifeste præcidunt omnem Concordię spem, quia in discordia permanere ac regnare cupiunt. Dicunt itaq;

Nulla cons
cordię spes

Partes sunt, & diuisio tam uehemens est, ut nō habeatur ulla uia media. Oportet enim aut confortare ac manutene re Idolatrias, blasphemias, errores, impudicias aliq; peccata, aut huic adherere Cōfessionī. Ait enim Christus, Qui nō est mecū, contra me est.

Hęc illi ex quibus facile cognoscit, quā pertinax est eorum in schismate obstinatio, quam scelerata in Cæsarem & omnes Catholicos Principes calumniandi audacia, quam impius deniq; atq; etiam indoctus uerbi Dei prætextus. Nunquid em̄ quispiam eorum est Christus, ut mox contra Christum sit, quisquis eis non consentit; O cæcos ac stupidos populos Oratoresq; et Consiliarios, qui ex hac illorum præfatione non uident nec intelligunt, quam longe sit mens huiusmodi Concionatorum à uera concordiæ inten

Ad R. Card. Mantuanum.

Regnum
Concionatorum in
discordia.

tionem, Quia longe plus potestatis authoritatisque & gratiae inter suos populos misere seductos habent in schismate, quam habituri essent in redintegrata Ecclesiae unitate. Nunc enim ex compilatis ac sacrilege spoliatis Ecclesiarum Monasterijsque & altaribus multo auctiora habent stipendia quam habituri essent ubi sacrilegia forent interdicta per concordiam. Cum igitur per schismaticas cōtiones suas in plebe ubique praedominentur, eo insolentiae processerunt, ut optimatibus quoque timori esse cupiant. Ita enim scripserunt latine Vuittenbergenses Antesignani ad Concionatores Nurenbergenses

Oligarchia
id est, paucorum
principatus.
Aristocratia, id est, optimatum
principatus.

Vos etiam atque etiam rogamus, ut nobis uoluntatem uestram significetis. Et speramus ecclesiam uestram secuturam esse uestra suffragia. Etsi scimus, alios quosdam istuc esse Oligarchicos homines, Qui ut ecclesiae, ita Aristocratiae pulcherrimae ac uobis non aequi sunt, Qui dum nouo et immodico studio aucupentur gratiam hostium Euangelij, quos execrari propter gratiam debent, satis significant, se uos quoque libenter excussuros, si possent.

Concionatorum autem
dacia contra
Piracium.

Hæc illi Latine. Quos autem dicunt hic Oligarchicos, eos proculdubio Senatores & Optimates qui præ alijs propter uirtutes & gratificandi studia Imperatoriae Regiaeque Maiestatis cogniti gratique sunt, Habent enim Caesarem Regemque & omnes, qui non approbant nouum ipsorum Euangelium pro hostibus Euangelij, quos & execrari oportere autumant. Scio equidem, quam audacter Imperiolesque & furiose pronunciarint ac publice scripserint ante aliquot annos contra clarissimae ac foelicis memoriae ciuem, Bilibaldum

De præfatione Concionatorum.

dum Pircamerum, propter pauculas propositiones, quas ille scripserat contra unum ex eis, qui secundam duxerat uxorem, ut ab officio prædicandi propter digamiam amoveretur. Bone Deus, quanta & fulmina & examina propositionum de Digamia, contra uirum illum, usq; adeo omni- De Digamia contentio.
gena eruditione insignem, ac optime de Repub. meritum & Vuittenbergæ & Nurenbergæ ei aculati sunt, Neq; tamē dissoluere potuerunt, quod ille ex Paulo de uidua eis obiecerat, Nempe ut ea assumeretur in Ecclesia quæ unius uiri uxor fuerit, Nam cum uellent eum duntaxat Digamum dicendum esse, qui uno eodemq; tempore duas simul habeat uxores, non poterant de ulla muliere pronunciare, quod licite duos uiros simul habuerit. Ergo Paulus intelligi debet, quod eam excluderet, quæ successiue duos uiros habuerit, ac pari ratione de uiris quoq; sic intelligendus est, nempe, quod eum ab Ecclesiæ ministerio repulerit, qui successiue duarum uxorū fuerit maritus. Hæc per digressionem dixerim, ut ostendam, quam longe ab omni cōcordia Concionatores huiusmodi abhorreant, qui per schisma tam multa possunt, per concordiam uero plurima se perdituros esse timent, Et tantum de præfatione Teuthonica.

Latina autem præfatio, quia non ad Laicos, sed ad Concionatores, in doctrinæ consensu familiarissime per longam coniurationem notos scripta est, plus habet subtilitatis & confidentiæ, Cuius architectum fuisse puto Melanchthonem, sicut Theuthonicæ Lutherum. Præmissa itaq; salutatione sic exorditur.

Vtinam similis consensus esset Ecclesiarum ubiq; de uera doctrina Euangelij, ut uestra ecclesia multos iam annos Dei beneficio nobiscum, tanquam una uoce

Ad R. Cardinalem Mantuanum.

Christum prædicat.

Dissensio-
nes à Lu-
thero.

Hæc in exordio, Ad quæ breuiter dixerim, si laude dig-
num sit, hæreticis consentire, Nurenbergenses isti Concio-
natores merito præ cæteris laudant à Vuittenbergenfibus,
quia nulli alijs constantius adhæserunt. Alij nanq; ut & ipsi
aliquid esse uiderentur, noua aut diuersa quædã superaddi-
derunt. Vnde & nouæ subortę fuerunt inter eos sectę et dis-
sensiones, De quibus Lutherus ipse uarie ac miserabiliter
plerunq; conquestus est. Nam dissenserunt ab eo non solũ
Argentineses, Tigurini, Cõstantienses, Vlmenses, & Au-
gustenses Concionatores Zuingliani, & per diuersa latitu-
la dispersę Anabaptistę, uerum etiã in ipsa Vuittenberga
insurrexerunt aduersus eum nescio qui Antinomi, contra
quos ipse multas ac prolixas euulgauit disputationes. Nu-
renbergenses aut Concionatores ipsomet Luthero longe
cõstantiores in noua doctrina semel arrepta permanserunt
licet Senatus Populusq; Nurenbergensis noluerint Smal-
caldiano fœderi nomen dare, ob reuerentiã (ut arbitror) et
obedientiã erga Cæsaream Regiamq; Maiestates, quas
iure ac merito, ut Dominos suos, & potestates à Deo sibi
datas, fideli deuotione obseruant. Post captatam itaq; be-
neuolentiã à doctrinę consensu, ita subiungunt.

*Cum igitur maxime tueri concordiam perpetuo cu-
piamus, duximus hoc tempore uobiscum communicanda
esse consilia, cum impendere deliberationes existimantur
de mittigandis publicis dissidijs. Scripsit enim Lunden-
sis ad Principes nostros, uenire Cæsarem in Germa-
niam, non ut bellum ciuile moueat, nec ut sanguinem pio-
rum propinet exorbendum Pontificibus, sed ut delibe-*

De præfatione Concionatorum.

ret de concordia moderatis rationibus sartienda, Ac
hortatus est nostros, ut & ipsi diligenter cogitent, qua
rum rerum mitigatio ad firmam & durabilem tranquil
litatem profutura sit.

Hæc Vuittenbergenses, Ex quibus cordatus lector faci
le intelligit dolos Mille artificis, qui spiritus est dissensionis Iob. 41.
& pater discordiarum, atq; rex (ut ait Iob) super omnes fi
lios superbiæ, Quos per secretas deliberationes ad amplius
disturbandam Germaniam in unum firmiter connectit, Si
cut sacra commemorat historia de Samsonè, qui ad nocen
dum Palestinis cepit CCC. uulpes, caudasq; earum iun
xit ad caudas, & faces ligauit in medio, quas igne succen
dens dimisit, ut huc illucq; discurrerent. Quæ statim per
rexerunt in segetes Palestinorum, quæ concrematae sunt in
tantum, ut uineas quoq; & oliueta flamma consumeret, Iud. 15.
Ita & nunc colligat per malam concordiam spiritus dissens
sionis utrosq; Concionatores, ut per colligatos fortius reti
neat discordiam, qua per illorum schisma Germania à cæ
teris Catholicæ Ecclesiæ nationibus in fide & religione ma
xime discordet. Non enim insuetum est, in scripturis per
uulpes hæreticos intelligi, propter fraudes & astutias, Com
municant igitur sua consilia, ut suis eos proponant arti
culos, quos Catholici nunquam approbaturi sint, atq; ita
perpetua remaneat discordia.

Aiunt ergo ulterius, Sed nos multa mouent,
ut suspicemur uel omnino falso spargi hanc famam, ut
pulcherrime rei simulatione benevolentiam & plau
sus sibi colligant aduersarij apud populum, uel insidias
struo

Ad R. Card. Mantuanum.

*struo prætectu pacificationum, Primum enim quam cõ
sentaneum est de concordia acturos esse, cum impetrari
non possit, ut proscriptio Myndensis aboleatur, Cum
parari omnia ad bella constet, Cum reges inuitentur ad
societatẽ impij et turpissimi fœderis, quod in urbe uestra
factum est. Deniq; cum ferreæ mentes Pontificum ni-
hil magis ad æquitatẽ flecti possint, q̃ Pharaõ poterat.*

*Calumniæ
in Cæsareã
Maiestacẽ.*

*Eccequam candide, imo nequissime in sinistra partem,
omnia Cæsareæ Maiestatis facta et dicta interpretantur no-
ui & schismatici Euangelij sui defensores isti. Pietatẽ, qua
Cæsar absq; sanguine cõcordiam in fide (quæ per ipsos præ-
cipue turbata ac disrupta est) cupit resarciri, suspicatur esse
simulationem & insidias, fœdus Cæsareæ ac Regiæ Maies-
tatum, quod defensionis duntaxat gratia cum Catholicis
quibusdam Principibus Nurenbergæ percussum fuit, uo-
cant impium & turpissimum, Cum nemo ignoret, defen-
sionem iure naturali omnibus competere, Iniquum præte-
rea putat, quod Myndenses, qui legitimo Iuris processu in
Cameræ Imperialis iudicio propter sacrilegas rapinas con-
demnati fuerunt, non permitterentur in contumacia sua
pro libito suo sacrilegia exercere. Deniq; ferreas uocant men-
tes Pontificum, quod nolunt manifestas eorum hæreses,
quæ antiquitus sepe damnatæ fuerunt, iustificare, Nihil em̃
eis æquum uidetur, nisi quod nouo ipsorum Euangelio per
omnia consentit. Subiungunt amplius.*

*Credamus sane (inquiunt) Lundensi non falso pro-
mitti deliberationes de concordia, Ne hæ quidem ua-
cant periculo, Vt optandum est, Carolum uere & ex
animo*

De præfatione Concionatorum.

animo uelle Euangelio suam lucem restitui, & diuinæ uoci parère, quæ regibus concionatur dicens. Et nunc reges intelligite: Ita metuendum est, ne (ut nunc sunt *Aulæ plenæ sophistices*) hoc agatur, ut arte obruatur uera doctrina nouis præfagijs.

Hæc illi. Qui timēt actimore trepidant, ubi non erat timor, ut ait Psalmista. De quibus per Moysen ait Dominus. Dabo pauorem in cordibus eorum in regionibus hostiū, terrebit eos sonitus folij uolantis. Mens em̄ culpæ sibi cōscia, omnia timet & suspecta habet, & dicit cum primo parricida Cain, Omnis qui inuenerit me, occidet me. Si ergo timent amicas super concordia deliberationes, ad quas absq; publica fide saluoq; conductu uenire nunquā solent, neq; audent: quam trepide (rogo) uenturi essent ad examē iudiciij, si absq; saluo conductu secundum leges & Canones, atq; etiam secundum scripturas (quæ schismata ubiq; damnant) iudicari, & de refuseitatis hæresibus antiquis, deq; turbulentis & cruentis seditionibus rationem reddere deberēt? Nunquid sic trepidauerunt Apostoli, quando in conspectu Regum aut Conciliorum de Christi Euangelio rationem reddere iubebantur? At si de sui Euangelij noui ueritate tam certi essent apud se, quam de suo fuerūt Apostoli, nequaquam sic omnia timerent, & suspecta haberent, nec tam anxie peterent saluum ad omnia conductum, sed securam mēte dicerēt Carolo Imperatori, sicut dixit Paulus, licet uinctus, ad Regem Agrippam. De omnibus de quibus accusor à Iudæis, Rex Agrippa, æstimo me beatum apud te, cum sim defensusus me hodie, maxime te sciente omnia quæ apud Iudæos sunt. Aiunt rursus.

Timidi Cō
cionatores
Psal. 13. &
52.
Leui. 26.

Gen. 4.

Incerti de
suo Euan
gelio.

Acto. 26.

C

Vidi

Ad R. Cardinalem Mantuanum.

Vidistis haud dubie Colonienſe ſcriptū, In quo affi-
guntur abuſibus cōmodiores interpretationes, et laus inge-
nij putatur has ſophiſticas gloſſas excogitare. Itaq; Ro-
mæ iam et in Gallijs in admiratione ſunt artiſices harū
gloſſarū, Huc ergo decurretur. Articuli pponentur,
ut errores et abuſus, picti fucis quibuſdā, reſtituātur, for-
taſſe ut eſca aliqua deliniti aſſentiamur, nobis quoq; do-
na būt aliquos noſtros articulos. Deinde iubebūt nos cō-
ſulere, nō nobis tantū, ſed etiā certis Nationibus. &c.

Eſa. 5.

Laus uolu-
minis Co-
lonien.

Concionas
tores Cy-
clopici.

Ecce iſti filij ſuperbie, qui in oculis ſuis uident ſibi ualde
ſapientes, philautia & ſui cōplacentia excecati, ſua falſa ſo-
phiſmata pro pura Euāgelij doctrina ubiq; iactitant. Quicq;
quid uero eis cōtrariū dicitur aut ſcribit, p ſophiſticis gloſ-
ſis habēt, etiā ſi pbatiffima ſint Eccleſiæ dogmata. Certe uo-
lumen illud Colonienſe, qd' Canones Concilij prouincialis
complectūt, ita laudatur à fratre Ambroſio Catharina, Or-
dinis Predicatorū Italo, ſumē, et in iure, et in Theologia eru-
ditionis uiro, ut in ſuo, quē Speculū hereticorū uocat, libel-
lo dicat, ſe his temporibus nihil uidiſſe eo orthodoxius, do-
ctius, fidelius, & omni laude dignius. Ceterū ſi qui errores
aut abuſus irrepreſerūt, ſiue per negligētia, ſiue p auaricia Ec-
cleſiaſticorū, nos eos minime defendere uolumus, ſed emen-
dari potius per ſalutarē & efficacē, atq; ab optimis quibuſq;
iam diu deſyderatā Reformationē, eamq; fieri primo quoq;
tempore cupimus. At Gigātes iſti Cyclopici, dextro priu-
tū oculo, toruo & erroneo ſiniſtri oculi aſpectu ſanctiffima
quæq; Eccleſiæ inſtituta errores putant eſſe et abuſus. Do-
nauimus quidē eis Auguſtē in ſeptenorū colloquio aliquot
in cōfeſſione ipſorū poſitos articulos, At ij nō erant eis pro-
prii, ſed ab Eccleſia mutuati, Quicquid autē eis propriū eſt,

De doctrina Fidei.

quod uere suū esse dicere possunt, id totū reijcimus. Et sicut S. Hieronymus Ruffino dixit, Noli me docere qđ CCC annis nesciuit Ecclesia, ita nos iustissime illis dicere possumus. Nolite nos nunc sub finem atq; adeo in fine sæculi docere tandem quod M. D. annis tota nesciuit Ecclesia, quia neq; uita neq; eruditio uestra talis est, ut noua spiritus sancti oracula aut inuenta credibiliter promittere possitis. Et hæc de præfatione latina dicta sint.

DE DOCTRINA.

Augustæ ante annos XIII. In septenorum Colloquio delecti ex protestantibus multa nobis concesserunt, De quibus paulo post pœnitentia ducti, & in magis reprobū sensum traditi, nunc erubescunt, & dicunt.

Augustæ rem eo adduxerūt, ut simul articulos cōderemus ambiguos, flexiloquos, Res erat similis Syrmensis illius exēpli, Nunc igitur cum ipsis (inquiunt) articulos nequaquā cōdemus, ne ueritas antea illustrata, nunc nouis ambagibus obruatur, si ueritatem quærunt, ut iactitant, assentiantur recte explicatis dogmatibus, si tantum illud agunt, ut caullationibus nouis decerpant aliquid de authoritate doctrinæ nostræ, fugiamus eos ut Sycophantas dignos odio,

Hæc illi latine. Quod si uiri graues tam esse quam uideri uellent, memores forent uulgati huius uersiculi. Et semel emissum uolat irreuocabile uerbum. Atq; illius prouerbij Salomonis. Illaqueatus es uerbis oris tui, & captus prorsus sermonibus, Et illius qđ in lege domini scriptū habetur. Quod semel egressum est de labijs tuis, obseruabis. Itē

Negant & retractant propria uerba. Prouerb. 6. Deut. 23.

Ad R. Card. Mantuanum.

Matth. 5.
2. Cor. 1.

Præfatio
Melanch.

Cōiicia in
Ecclesiam.

illius quod in Euangelio legitur, Sit sermo uester Est Est,
Non Non. Et quod Paulus dicit ad Corinthios, Sermo
noster qui fuit apud uos, nō est in illo Est & Nō, sed Est in
illo Est. At miseri homines isti per spiritum superbie & per
hæreticam obstinationem usq; adeo impudorati, effrontes,
& infruniti facti sunt, ut non solum priuatim, sed etiam in
publicis tractatibus, non pudeat eos retractare prius cōces-
sa, Nam & Hagenoiæ coram Regia Maiestate retractarūt
ea quæ Augustæ concesserant, & Ratisponæ coram Cæsā-
rea Maiestate ausi fuerunt impudenter loquacissimis quis-
busdam & uere flexiloquis annotationibus retractare & cal-
sare nonnulla, quæ in colloquio concesserant, Qualis quæ-
so est longa Melanchthonis præfatio, quam suis annotatio-
nibus post habitum colloquium adiunxit: Reprehendit ibi
Eccium, quod eam ob causam dixerat se Synodorum au-
thoritatem propugnare, ut articuli sequētes, de quibus sunt
controuersia, sine certamine obtineri possent. Laudat uero
Lutherum suum, quod is unus errores (ut ait) Pontificum
& scholarum attingere ausus sit, laudat & suas Ecclesias,
quod illum sequantur, ac non potius tot sæculorum Ponti-
ficum & scholarum consensum. Valde autem reprobatis-
simum, quem Cæsarea Maiestas Collocutoribus proposue-
rat, in eo, quod ait, Ecclesiā esse cœtum, in quo unus sit Mo-
narcha Rom. Antistes, dans potestatem cæteris docendi et
adminstrandis sacramenta cæteris per gradus, & condens
leges ad excitandam pietatem & fulciendam fidem. Hæc
est (inquit Philippus) Hierarchia quam pingit, & fastigiū
Ecclesiæ quam extruit, & ut Virgilij uerbis utar, Hic labor
ille domus & inextricabilis error. In hanc Dædaleam (ait)
domum introducere nos, quid erat aliud, quam postulare
confirmationem errorum Pontificiorum, & condemnationem
nem

De doctrina Fidei.

nem nostrarum Ecclesiarum: Habeant (inquit) sibi suam
Dedaleam domum regna, iniustas leges, superstitiosos cul-
tus, Idolomanias, aucupia pecunie, luxum. Quid attinet à
nobis petere earum rerum adprobationem: Hec ibi Philip-
pus, Qui & Principum ac statuum partis sue Responsum
ad Cesareã Maiestatem contexit, ut phrasis ipsa prodit.
In quo sane omnia que uoluit, illorum consensu & appro-
batione scribere potuit, Ait igitur inter alia multa sic, His
tantis causis mouemur, ne de articulis reprehensis muta-
mus iudicium, quod extat in articulis, quos collocutores de-
lecti ex nostris exhibuerunt. Et post pauca. Ac ne cui dubi-
um sit, quod doctrinæ genus in uniuersum in Ecclesijs no-
stris tradatur, iterum testamur, nos amplecti Cõfessionem
Augustæ exhibitã Cæs. Maieft. V. & Apologiam quæ ad-
dita est. Nec dubitamus hanc doctrinã uere esse cõsensum
Catholicæ Ecclesiæ Christi, qui traditus est in Prophetiis
& Apostolicis scriptis, Hæc ibi. Qualia & in hisce duobus
scriptis, de quibus hic ago, planè habentur. Ex quibus sane
cuiq; perspicuum est, frustra attentari omnes cum ipsis
de concordia tractatus, quia confessionem suam erroneã
pro Euangelio habent, eiq; non minus pertinaciter adhæ-
rent, quam Turcæ & Sarraceni suo Alchorano. Cum igitur
Principes & status illi Concionatoribus suis omnia cre-
dant. Illi uero sciant, non in unitate & concordia, sed in schis-
mate & discordia, priuata sua commoda, opes, honores &
authoritatẽ consistere, ac sectam totam inhiare ad reliqua
Ecclesiarum bona, sub pretextu stipendiorum ad scholas et
ad Parochias, parum profecto spei habeo ad componendã
per ullum Colloquiũ aut disputationis tractatum, pacẽ cum
ipsis, uerãq; concordia. Nam & hæc post Responsum Cæs.
Maieft. de libro & colloquio datum, uerba inter alia multa

Sententia
Protestan-
tium de sua
doctrina.

Parua de
concordia
spei.

Ad Card. Mantuanum

Prætextus
stipendio-
rum ad sa-
cilegia.

subnectuntur, Cumq; uideamus (inquiunt) esurire pios pa-
stores, multis locis totas Ecclesias orbatas esse gubernatori-
bus, quia desunt stipendia, deserui scholas, quia nec doctores
bus, nec scholasticis pauperibus prospicitur, non possumus
non deplorare Ecclesiæ calamitatem, & optamus, id quod
iustissimum est, ut aliquid de tantis opibus decidatur ad ue-
ros usus Ecclesiæ, id est, ad ministerij Euangelici conserua-
tionem & iuuandas scholas &c.

Ante hoc
schisma &
scholæ &
Ecclesiæ a-
bundarūt.

Nos autē probe scimus, ante huius schismatis (quod illi
Deo placere uanissime gloriant) exortū, omnes ubiq; scho-
las plenas fuisse scholaribus, & omnes Ecclesias Parochia-
les suos in copia habuisse & pastores, et sacellanos, atq; etiā
concionatores, Postq; uero Lutherus & complices eius sce-
leratum susceperunt bellū contra Papam, Episcopos, Pres-
byteros, Monachos, & omnem Clerum: omnia in deterius
prolapsa sunt, Laici enī uidentes tam diris execrationibus,
cōuicijs, opprobrijs, uexationibus, damnis, exilijs, ac publi-
co odio, à Lutheranis, alijsq; nouis sectis (quas Lutherana
heresis peperit) crudeliter & impie affligi: maluerunt filios
suos quibuslibet mācipare artificijs mechanicis, & pphanis
exercitijs, q̄ literarū studio, undē nulla foret emergendi am-
plius spes, ut fuerat antea. Inde igit̄ secuta est hæc idonearū
ad Ecclesias et ad scholas personarum paucitas & penuria.

Cur nō est
nunc larga
Dei benedi-
ctio erga
nos.

Cumq; p impias sectas istas, laus Dei et sanctorū eius, uete-
resq; diuini cultus Ceremoniæ, ex Ecclesijs & Monasterijs
sint abolitæ, Deus uicissim subtraxit à nobis antiquæ largi-
tatis suæ benedictionē, ut omnia uitę huius necessaria malig-
nius quam antea ex terra & aqua proueniant. Vnde fit ut
quanto plus per sacrilegia rapitur ex Ecclesijs & Monasterijs,
tanto maior sequitur ubiq; penuria, & tanto pluribus
inuoluuntur debitis ipsi raptores.

Heu

De doctrina Fidei.

Heu quæ est hæc miserorū excæcatio, ut uni Rhetorculo, qui absq; omni fronte & recte rationis iudicio bonū dicit malum, & malū bonū, plus credendum esse putent, quā tot sanctis patribus, Cōcilijs, Pontificibusq; & Imperatoribus atq; adeo uniuersali per tot retro sæcula Ecclesiæ, Quam leuissimus iste transfuga poetico ludibrio Dædaleam nunc ausus est uocitare domū, Cum nō ignoret eā à Paulo dici columnam & basim ueritatis, O egregium Theologum, quem furiosus Apostata Lutherus ipsi Paulo æquare aut saltē proximū præ omnibus facere nō ueretur, ppter audacissimas et plurimis in locis absurdis impietibus erroneas in epistolas Pauli annotationes. De quibus tñ Rhetorculus ipse postea erubuit, et suas esse negauit publico scripto. Et nunc sibi suisq; ualde acutus & ingeniosus uidet, quod contra Cæs. Maieft. librū de Ecclesia pnunciare nouit hunc ex Virgilio uersiculū. Hic labor ille domus & inextricabilis error. Tanq; nihil aliud sit Ecclesia, quā Labyrinthus, hoc est domus errorib. intricatissima, quā à Dædalo factā asserunt Poetæ. Nunquid uero Christus de Labyrintho intelligi uoluit, quādo dixit, cum pro Ethnico habendū esse, qui Ecclesiā non audit. Non uerent ipsi Protestātes ad Cæs. Maieft. publico scripto gloriari, Istud doctrinæ genus, quod in Cōfessione et Apologia sua (quæ uere Dædalea est, ab hoc Poëtico Logo dædalo fabricata) cōtinet, esse cōsensum Catholice Ecclesiæ Christi. Dicant ergo nobis, si possunt, ubi ante eam Confessionē & ante Lutheri schisma fuerit Catholica Ecclesia, aut eius cōsensus et doctrina. Qualis uero sit ipso rum in Cōfessione sua consensus, pbe sciunt eruditi summi pōtificis Imperatorisq; & Regis Romanorū, &c. Theologi, qui ante annos quatuor Vuormaciam ex Italia Hispania Galliaq; & Germania in unum confessum conueniant,

Esa. 5.
Contumelia Phil. in Ecclesiam.
1. Timo. 3.
Matth. 18.
Discordia in Exemplaribus Augustanæ Confessionis.

Ad R. Card. Mantuanum

rant, ut communi consultatione & iudicio cognoscerent, quid nam ea de confessione & Apologia sentiendum esset. Tanta namq; erat in exemplaribus illius Confessionis & Apologiae alio & alio tempore æditis Vuittembergæ dissoluantia, ut certa plerunq; sententia elici ac statui non potuerit. Quod ut Reu. & Illustrissima Celsitudo uestra cito caspiat ac clare uideat, ex uno aut altero loco exemplum referam breuiter, ne quis putet me fingere, Etenim tria contulimus exemplaria. Quorum unum in scriptis Cæs. Maiestatis Augustæ traditum fuerat, alterum typis excusum Vuittembergæ Anno XXXI. Tertium itidem Vuittembergæ excusum Anno XL. Quod sane, ut multo prolixius erat reliquis duobus, ita in compluribus locis in gratiam Zuilianorum ab illis uariando dissentiebat. Verbi gratia de peccato Originali, Primum sic habet. Docetur apud nos, post lapsum Adæ omnes homines, qui naturaliter nascuntur, in peccatis concipi ac nasci, Secundum sic. Item docent, quod post lapsum Adæ omnes homines secundum naturam propagati nascantur cum peccato. Tertium sic. Item docent, quod post lapsum Adæ omnes homines naturali modo propagati, nascentes habeant peccatum originis. Ecce, primum ait, in peccatis concipi ac nasci; Secundum, nasci cum peccato, Tertium, nascentes habere peccatum originis. Sunt & aliæ circa hunc articulum, exemplarium diuersitates, quas, alibi commemorauimus. Item de cœna Domini Primum sic ait, quod uerum corpus & sanguis Christi ueraciter sub speciebus panis & uini in cœna præsens sit. Secundum sic quod corpus & sanguis Christi uere adsint, & distribuantur uescientibus in cœna domini. Tertium sic, quod cum pane & uino uere exhibeantur corpus & sanguis Christi. En primum ait, sub speciebus panis & uini; Secundum
omittit

Dissonan-
tia de pecca-
to Origina-
li.

De cœna
Domini.

De doctrina Fidei.

omittit & species & substantiam panis et uini: Tertium, omittit species & ait, Cum pane & uino. Sunt & aliae complures exemplarium diuersitates tum circa hunc de coena Domini, tum de plerisque alijs eiusdem Confessionis Apologiaeque articulis. Quare magna est & caecitas & impudentia, dicere, quod ea doctrina sit uere consensus Ecclesiae Catholicae, cum manifestum sit ex dictis, eam dissentire in plurimis non solum ab omnibus Catholicis, uerum etiam a semetipsis. Nec modica est superbia Concionatorum, qui huiusmodi confessionis suae atque Apologiae dicta omnia ita consentire dicunt prophetis Apostolicisque scriptis, ut nefas sit aliquid ex ijs in dubium uocare. Ideo pro Sycophantis habent eos omnes, quicumque ipsorum Confessionis & loquacissimae Apologiae (quae de sola fide contra charitatem disceptans, uerbosissime eandem sententiam persaepe repetens. XII. Quaterniones super uno illo articulo adimplet) non per omnia & in omnibus consentiunt. Usque adeo namque inflati sunt superbiae spiritu Lutherus & Philippus eius, ut satis esse putent, se dixisse, Sicut Pythagoricis satis erat, ipsum scilicet Pythagoram dixisse. Nullum itaque pati uolunt de suis dictis iudicium neque Pontificis neque Concilij, Sed uniuersis, qui aliter, quam ipsi dicunt aut docent, obijciunt illud Apostoli, Si quis aliud Euangelium docuerit, Anathema sit. At frustra id nobis obijcerent, nisi suas, Catecheses Confessionemque & Apologiam pro mero Euangelio & puro uerbo Dei haberent. Proh caecitatem plus quam Iudaicam. Cum igitur eorum Principes et status omnia ipsis credant, neque ab ullo uel minimo illorum doctrinae articulo deflectere uelint, sanguida & exigua profecto mihi reliqua est spes de uera & certa concordia cum ipsis erigenda.

Quarta Concionatorum superbia.

Nouum Euangelium.

D

Dere

Ad Card. Mantuanum
DE REBUS EXTERNIS
Necessarijs.

Vbi doctrinae suae approbationem & consensum à nobis obtineret, tunc de rebus externis necessarijs has non bis leges Imperiose praescripturi essent, sine quibus nullam prorsus nobiscum uolunt inire aut habere concordiam, Nempe.

I. *Vt abrogentur omnes missae, in quibus desunt qui una utantur sacramento.*

II. *Vt abrogentur Canon, qui iubet offerri pro alijs uiuis ac mortuis.*

III. *Vt abrogentur uniuersa inuocatio mortuorum directe uel indirecte.*

IIII. *Vt abrogentur uota & Monachatus.*

V. *Vt fiat restitutio coniugij sacerdotum & intergraesynaxeos.*

VI. *Vt abrogentur Magici ritus consecrandae aquae, herbarum, nolarum, & similium rerum.*

VII. *Vt abrogentur funebria sacrificia.*

VIII. *Vt abrogentur Ro. Pontifici potestas, quam sibi sumit supra caeteros Episcopos.*

IX. *Vt abrogentur satisfactiones et indulgentiae.*

Haec illi necessario abroganda dicunt. Nos autem, si Catholicici permanere uolumus, necessario haec retinenda putamus, nisi quod circa quintum articulum aliter loquimur, nempe de retinendo celibatu sacerdotum, qui in Catholica Ecclesia semper fuit. Ideo ipsi male loquunt, dum dicunt de restituendo sa-

De Rebus externis Necessarijs.

do sacerdotum coniugio. Nunquam enim concessum fuit sacerdotibus post sacros ordines cōiugiū inire. Id si nolunt credere, ostendant nobis contrarium. Sed nullū profus in- dicare poterūt Catholicum sacerdotē, qui post susceptū sa- cerdotij ordinem duxerit uxorem nisi forte propter admis- suas causas per Papæ dispensationem factum sit. Non res- tate igitur petitur restitui id quod nunquam fuit.

In reliquis aut articulis arbitrator equidem nos multo faci- lius cū Turcarū Imperatore cōcordare posse, etiā si plenissi- me nos subiugatos (quod deus auertat) haberet, quā cū res- bellibus & intamibus istis Apostatis. Quippe in ipsa Con- stantinopoli permittit Turcarū Imperator adhuc hodie Chri- stianis celebrare missas, oblationes & sacrificia, recitare sa- crum Canonē, inuocare sanctos, facere uota Monastica, cō- secrare sal, aquā & alia, sacrificare pro defunctis, & alia face- re, que superbissimi gigātes isti, homines nihili et sceleribus duntaxat nobiles, abrogari uolunt, si ullam nobiscū concor- diam acceptare rogent. O dedecus sacri Ro. Imperij sempiternum, ubicūq; istieorū articuli legent. Certe sic confido in Domino Iesu, qui est ipsa ueritas, & in spiritu sancto qui est spiritus ueritatis, et in sancta matre Ecclesia, quæ est co- lumna ueritatis, ut nolim super ijs articulis consentire deser- toribus istis, etiam si me captiuū in pfundissima turri uel in manicijs ferreis uel in æneo Tauro tenerent. Tantum abest, ut dignos existimem uel ipsos uel eorū articulos, qui ad ul- lum concordia tractatum honeste admitti queant, nisi præ miserint humilitati aliqua poenitentia indicia, & immanis- sima scelera sua publice confiteantur, qui tam multos publi- ce scandalizauerunt.

Vt igitur aperte ac libere dicam quod sentio, Non poterit

Plura Chri-
stianis per-
mittit Tur-
cæ quā Lu-
therani

Impij con-
tra concordiam artis
culi.

Ad R. Card. Mantuanum

Attentari
concordiã
frustra.

Luth. con-
tra statum
Ecclesiasti-
cum.

1. Cor. 14.

Confictæ
mediatio-
nes.

rit Inuictissimus Imperator noster pie & honeste ullum cõ-
cordiæ de fide & religione tractatum indicere, si parti ad-
uersæ concedendum sit, tales abrogationes à Catholicis pe-
tere. Quo enim maiorum exemplo usquam aut unquam
hæreticis tantum elationis & arrogantiaë permissum fuit?
Nullos prorsus iudices acceptare aut ferre uolunt, Quid er-
go per concordiaë tractatus effici queat pie honeste aut utie-
liter, etiã si. X. annis perpetuo cum eis tractaretur, si nemo
debeat iudicare tandem, an eorũ doctrina uera sit an falsæ?
Etfutiuit hanc suã superbiã Lutherus ante annos XXII.
quod nollet ullum ferre iudicem doctrinaë suæ, ne angelum
quidem de cælo, Quid igitur frustra quærentur concordiaë
tractatus cum obstinatis? Vuormatiæ ante annos XXIII.
quando coram R. Archiepiscopo Treuerensi Lutherus cum
illius Officiali prolixè contendebat, sibi licere Concilijs con-
tradicare, per hoc dictum Pauli, si cui reuelatũ fuerit sedens
ti prior taceat. Ego breuissime interrogans, an ipsi reuelas-
tum esset, eoq; id impudenter affirmante, ulterius quæsiui,
quo nam signo aut miraculo id nobis, ut credere debeamus,
probaret, nihil habuit os impudens amplius, quo illud Pau-
li dictum sibi arrogaret, Recte enim in eum dixit aliquans-
do doctissimus uir Erasmus Roterodamus, quod uel equũ
claudum sanare nequeat, tantum abest ut ullo claruerit un-
quam miraculo impius iste omnis sanctimonix conspurca-
tor & hostis. Non est igitur dignus ullo concordiaë tracta-
tu, qui tot maximorum Iudicum sententijs iam pridem dam-
natus est.

Tanta nihilominus est loquacissimorum nebulonum ar-
rogantia, ut suos doceant, ne ullas interpretationes nostras
admittant, quas ex se ipsis uarias confingunt, quasi nos eas
in condoriaë tractatu allaturi simus, tanquam apta ad con-
cordiam

De Rebus externis necessarijs

cordiam media, faciunt quidem hoc in utroq; scripto, petunt
lantius tamen in Teuthonico.

Dicent fortasse (inquiunt) scripta nostra esse certo
modo interpretanda, ut recipiantur, forsitan et reprehendunt
quædam, & petent ea consui aut mutari etiam,
Nos autem (aiunt) nequaquam consutos uolumus recipere
re articulos, quales Augustæ facti sunt, sed simpliciter
dicemus eis, ut Confessionem & Apologiam nostram
recipiant, & si qua in dubium uocent aut reprehendant,
satis eis esse debet, quod nos, quomodo intelligendum sit
suffICIENTER declarare uerbo & scripto uolumus. Ceterum
nouos super ijs articulos cum eis consuere, aut con-
dere nolumus. Hoc (inquiunt) nihil est iniquum, sed quan-
tum existimamus ualde æquum.

At uos impij desertores non habetis ius aut potestatem
ullam præscribendi nobis nouam fidei confessionem, qui
rectam fidem in Ecclesia (quæ cum sit columna ueritatis
utiq; errare falsum uel aut impium docere non potest) didici-
mus, quam & uos in baptismo acceptastis, & pluribus an-
nis nobiscum unanimiter confessi estis diutius sane quam
nouam illam Confessionem uestram. Quæ cum publice re-
probata & reiecta sit Augustæ ab ipso etiam Imperatore et
ab omnibus (exceptis per paucis Principibus et duabus dun-
taxat Ciuitatibus, à quibus oblata & subscripta fuit) totius
Imperij Ordinibus, nõ uideo equidẽ, quomodo possit idẽ
Imperator noster, serenissimusq; Rex Romanorum & alij
Romani Imperij Principes ac status honeste permittere, ut

Damnata
eorum, con-
fessio,

Ad R. Cardinalem Mantuanum.

Confessio illa noua tam imperiose in cōcordiæ tractatu nobis proponatur. Non enim decet tantos Principes leuiter et inconstanter (sicut septiceps plerūq; facit Lutherus) suam mutare sententiā. Tantum igitur abest, ut eam nūc tandem recipiamus Cōfessionē, quod ne dignam quidem reputamus, ut in ullum concordiæ tractatum ulterius admittatur. Quare nihil opus est nobis, nouos ex ea consuere (uti uane metiunt isti) aut condere fidei articulos, quia certos & antiquitus, à tempore usq; Apostolorum, approbatos habemus Catholicæ fidei articulos, quos citra æternæ damnationis periculum reijcere aut mutare non possumus. Neq; igitur consutos neq; fucatos aut pictos ex illa Confessione quærimus articulos, sed antiquam recte fidei confessionem retinemus. De qua hortatur Corinthios Apostolus, ut in ea firmiter stent & saluentur, Quam & in Romanis agnitam magnopere commendat, & Galatas acriter arguit, quod ea relicta in aliud se abduci Euangelium per miserant.

Consuere
nouos arti-
culos.

1. Cor. 15.
Ro. 1. et 16.
Gal. 1. & 3.

Confictæ
glossulæ.

Non sumus igitur tam meticulosi aut dubij in fide nostra, ut precario recipere uelimus ab illis (quos hereticos esse nemo piorū dubitat) de nouo consutos articulos, aut deprecatorias ac mediatrices & antiquæ fidei nostræ præiudicatas prætendere glossulas, de sola fide, de meritis bonorum operum, de Ecclesia, de pœnitentia, de præceptis Ecclesiæ et de sanctorū inuocatione, quas illi Teuthonice cōmemorant sed dicemus eis potius cōstāter & uiriliter, Donec transeat cœlū & terra, iota unum aut apex unus non præteribit à lege & fide Catholica, quam in Ecclesia didicimus. Anathema sit, quicumq; nos aliud docet Euangelium quam accepimus.

Matth. 5.
Gal. 1.

Iti

De rebus externis Necessarijs.

Istiaut Concionatores, strenui schismatis sui præcones & discordiæ propugnatores, ut ad bella, tanq̃ Martis aut di-
ra Megeræ Belloneue sacerdotes, suggerāt faces animosq̃
suorum accendant, Teuthonicæ sic Rhetoricantur. Martis sacer-
dotes &
Megaræ,

*Necessarium est igitur (inquiunt) ut in hac parte
sinus finaliter deliberati, super quibus extreme perseue-
rare uelimus, tanq̃ super necessario abolendis ac minime
concedendis, etiam si bella & sempiterna deuastatio in-
de timenda sint, Ad quæ sane breuis & plana est
(aiunt) responsio. Non potest admitti aut dissimulari
Idolatria, sed ad hoc præcipue creati & redempti su-
mus, ut Idolatriam seuerissime arguamus & oppugne-
mus, ueramq̃ Dei cognitionem & latriam manutene-
re conemur, Hoc est primum mandatum, summe ac lon-
ge præferendum paci, Reipub. corpori, uitæ, &c.*

*Immo coelo & terræ, atq̃ ita permanet hoc mandatum
immitabile, fugite Idolatriam, Hæc cum ita sint, sequi-
tur, quod nos Missam cum suo Canone, hoc est, cū sua
oblatione & applicatione approbare aut admittere non
possumus, nec unam nec plures, multas aut paucas, quia
manifesta idolatria est, sicut in Israel Baal & a-
lij fuerunt. Ex his sane rationibus. Quia Sacramen-
ta extra institutum ipsorum usum non sunt sacramenta,
Deus enim nullo agit opere, circa quod nihil promisit.*

Sicut

Ad R. Card. Mantuanum.

Sicut non uult alligatus esse ad imagines &c. Sic nunc Turcica & Iudaica circumcisio nullum est sacramentum, quia nullum circa eam est uerbum Dei. Sic est & in Papiistica missa. Cum non sit ullum de oblatione & applicatione mandatum, certum est, eam non magis esse sacramentum quam est Circumcisio Turcica & Iudaica. Vnde clarum est, quod manifesta & multiplex ibi fiat Idolatria.

Hæc illi Rhetores. Qui cum non ignorent, quam dura & absurda merito uideatur omnibus Christianis hæc sententia, ad eam acceptandam & comprobandam suos uarijs Rhetoricæ artis fucis & psuasionibus, absq; uerbo Dei imo contra uerbum Dei inducunt.

Verum quidem est (inquiunt) si quis hoc consideret, quod est adeo horrendum, ut obstupescat, aut cogitet, non esse possibile, Ecclesiã ita derelinqui, ut tam longe aberrauerit & hallucinata fuerit, Sed damnum hoc multo maius est, quam ut cor humanũ aestimare queat.

Atq; ideo nobis excæcati sancti tam furiose infensi sunt, quia non possint credere, errorem suum in Ecclesia tam magnum fuisse.

*Ecce Reuerendissime ac Illustrissime Princeps, quanta est Rhetorũ istorum confidentia & superbia, quanta Laicorum, quos decipiũt cecitas & supinitas, in re tam ardua. Nihil profecto in Christianismo habemus, antiquius, sanctius ac uenerabilius, quam tremenda Eucharistiæ & sacra
menti*

De Rebus externis necessarijs.

menti altaris mysteria, Quæ fatui isti stolidissima impietas & audacia subuertere conantur per duo falsa & inania sophismata, nec in uerbo Dei, nec in ratione ulla fūdata. Quorum unum est. Deum nihil agere aut nullum opus operari absq; uerbo promissionis. Alterū, Sacramēta, extra usum, ad quem instituta sunt, non esse sacramēta. Cū igitur circa oblationem et applicationē missę non sit uerbū Dei (inquit) nec sacramēti altaris usus sit oblatio sed sūptio, horrenda est ibi Idolatria, etiam si tot sæculis in Ecclesia fuit, et Ecclesia in tantis erroribus tam diu à Deo derelicta fuit.

At nos facillime cōfundemus eos, si hæc sophismata negemus, & hæc mendacia retorqueamus in eorū guttura ex proprijs ipsoꝝ uerbis. Certum est sane, hæc sophismata nusquam in uerbo Dei aut sacra scriptura haberi. Iam ipsi met dicunt. Quod in scripturis non habetur, hoc plane Satanae additamentū est. Item, Mira est (ait Lutherus) nostra peruersitas, ut alijs testimonijs quam scripturae nostra uelimus probare. Damnatur igitur hic pprio suo iudicio, Quem admodum & in alijs omnibus erroribus suis haud difficulter proprio ipsoꝝ iudicio damnari possunt, Quod ego sane in septicipite Luthero ante annos XV. per multa exempla & capitula æditi & latine et germanice exemplaribus falsum sectarum fundamentum feci & ostendi.

Habent & aliud falsissimū sophisma, super quod supra dictas impias abrogationes suas male fundant, Nempe, Quod in scripturis non habetur, non esse credendum aut tenendum. Hoc ex nostris plurimi copiose reprobauerunt, Quod & ego in cōpluribus libellis meis & Latinis & Teutonicis multipliciter reprobauitum scripturae & S. Patrū testimonijs, tum iustis euidentijsq; rationibus, hoc presertim anno in duabus Philippicis & in tribus contra Bullin

Duo falsa
sophismata.

Luth. de ab
rog. missa.
Et in asser.
art.

Ad Card. Mantuanum

Summus si gerum libris, & nuper contra Musculum de sacerdotio & dei nostræ sacrificio nouę legis differens. Si nō de omnibus que obieci, saltē de hoc sumo fidei nostrę articulo, qđ sunt tres personę in una Deitatis essentia, mihi respondeant, Ex quibus possit probari scripturis, quod hi tres, Pater & filius & spiritus sanctus, debeant dici tres personę, & non tres uiri, Aut cur à Græcis dicantur potius tres hypostases, quā tres Antri aut tria, Prosopa, Aut cur à latinis non dicantur tres substantiæ, sicut à Græcis tres Hypostases.

Concionatores Turcici superbiore ac magis impj. Annō igit̃ ualde miserabile est & iniquū, p̃ talia sophismata tot Germaniæ Principes & populos illudi, decipi, ab Ecclesia in schisma, & ex portu salutis in æternę dānationis pfundū abduci; Occupauit hisce (proh dolor) annis Tyrannus Turcarū magnā in clyti Regni Vngarię partem, At non legi neq; audiui eum à deuictis Christianis petiisse tales abrogationes religionis nostrę, quales audent impij Concionatores isti (quibus nullū prius est super nos ius aut Imperium) à nobis superbissima p̃scriptione & paciscendę cōcordiæ fastu, quasi iubentes exigere. Quis det igitur nobis, ut benignitate & miseratione Dei aperiant̃ tandē oculi nequissime seductorū Principū & populorum. Sicut olim ad preces Elisæi prophetę aperti fuerunt oculi Syrorū in medio Samarię & oculi serui eius in Dothaim: ut possint misere seducti salubriter uidere & quomodo per suos cōcionatores (Diaboli satellites) ex pacifico Ecclesię loco abducti sunt in dānabile schisma, hoc est, in mediū ciuitatis hostiū humanę salutis, & quod nobiscum in Ecclesia Catholica longe plures sunt quam cum illis. Quorum concionatores stultissime pariter ac uanissime sibi nunc arrogant Ecclesię Catholicę nomen, Cum in præfatione supradictā ipsimet manifeste fateantur suū schisma. Quis uero unquā audiuit aut

Vt aperiantur oculi Principum seductorū.
4. Reg. 6.

De rebus externis Necessarijs.

aut legit Ecclesiã Catholicam dici schisma: Sunt igitur in hac quoq; stulticia & arrogantia sua proprio cõdemnati iudicio. Utinam uero seductorum aperiant oculi, ut uideant, quanto plures sunt nobiscum quã cum ipsis. Etenim sunt nobiscum in Ecclesia Catholica Nouem Chori Angelorũ. De quorũ multitudĩne sic ait Daniel. Milia miliũ ministrabant ei, & decies Centena milia, seu (ut ait in Cœlesti Hierarchia Dionysius) Decies milies dena milia, Aut (sicut cõtra Praxeam habet Tertullianus) Milies centies centena milia, assistebant ei. Quod autem illi tam multi nobiscum in Ecclesia sint, testatur aperte Euãgelicus propheta Esaias ex ore Domini dicens, Super muros tuos Hierusalem constitui Custodes, tota die & tota nocte in perpetuum non tacebunt. De quibus & nos sacerdotes Domini, quotidie oramus in canonicis precibus Primæ, dicentes, Et angeli tui sancti comitentur nobiscum, ad dirigendos pedes nostros in uiam pacis salutis & prosperitatis. Sunt preterea nobiscũ omnes sancti patriarchæ & Prophetæ, quos laudabilem numerũ uocat Ecclesia, in cantico, Te deũ laudamus. De quorum uno ait scriptura. Hic est qui multum orat pro populo & uniuersa sancta ciuitate Hieremias propheta dei. Sunt item nobiscum ueri doctores Euangelij, gloriosus Apostolorum chorus, eorumq; discipuli, Quorũ precipuus Petrus in posteriori epistola sua sic ait, Certus sum, qd̄ uelox est depositio tabernaculi mei, secundũ quod dominus noster Iesus Christus significauit mihi: Dabo aut̄ operã, et frequenter habere uos post obitũ meũ. Sunt insuper nobiscũ Candidati Martyrum exercitus & legiones, & innumera multitudo sanctorũ Confessorum, Monachorũ, Anachoritarũ, Virginum, uiduuarũ, omniũq; laicorũ, quotquot ex Ecclesia

Longè plures sunt nobiscũ quã cum illis.

Dan. 7.

Dionys. in cœlest. Hierarch. c. 14.

Esai. 62.

2. Mach. 15.

2. Petri. 1.

Ad R. Card. Mantuanum.

militante in triumphantem foeliciter peruenerunt. Deniq;
nobiscum sunt in terris quoq; longe plures quam cum illis.
Nam in eodem Ecclesiae gremio & Ecclesiasticae pacis uin-
culo sunt nobiscum tot sanctorum Monachorum ac Deo
consecratarum Virginum Milia in latissimis & potentissi-
mis regnis Hispaniae, Galliae, Italiae, Poloniae, Portuga-
liae, &c. qui omnes contra haereticos pro Catholicis dien-
tibus orant, Nec pauci adhuc in plerisque Germaniae prouin-
cijs, maxime in terris Inferioris Germaniae Caesa. Maieitati
subiectis superstites sunt, qui contra supra dictas abrogatio-
nes ad Deum lachrymosis gemitibus suspirant, et uocibus
caelum penetrantibus ad altissimum clamant. Nunquid uero
surde perpetuo erunt ad preces eorum aures Domini sabaoth?
Non certe. Ita n. ait ipse Dominus in uero Euangelio suo.
An' Deus non faciet uindictam electorum suorum claman-
tium ad se die ac nocte, et patientiam habebit in illis? Dico
autem uobis, quia cito faciet uindictam illorum. Sunt pos-
tremo nobiscum in eadem fide Catholica et Ecclesie sinu
cogregati longe plures et potentiores Reges Principesq; ac
populi q̄ cum illis.

Luc. 18.

Dolosa ad
plebes Cō-
cionatorū
iactantia.

Quare uanissimus est superbie istorum Concionatorum
tumor, quo in angulis suis ad indoctam plebem tumēt, ne-
quissimo dolo iactantes, se iam praualuisse. Data .n. opa die
cūt, olim offerebat in missa p̄ alijs, Viuis et mortuis, olim de
murmurabāt horas Canonici sacerdotes Monachi et Moz-
niales, olim inuocabātur sancti &c. Quasi iam nō amplius
ea fiant. Stulta plebs illis credens, quia apud se talia iā abolita
uidet et Ecclesiae latitudinem ignorat, putat illos ubiq; pra-
ualuisse, et nullibi amplius talia fieri, nisi in paucis, quos ex
uicinitate cognitos habēt. Inde uanissima ducunt spe, se reli-
quos, qui adhuc aduersant eis, cito ac facile tracturos libris
et contionis

De Rebus externis Necessarijs.

cōcionibus aut uī armisq; compulsuros esse in partem suā. *Match. 16.*
Non cogitantes, quod Ecclesia Catholica supra firmam pe-
tram constructa est, cui portæ inferorum finaliter prauales-
re non possunt.

Audent isti Concionatores suis dicere populis, Ea, quæ
in Ecclesia retinemus & ipsi abolenda putant, nobis conce-
dit non debere, etiam si bella & sempiterna deuastatio inde
sequerentur, quia Idolatria fugiēda sit. Quomodo autē pro-
banti ea Idolatriam esse? Certe non alias uideo ibi probatio-
nes quam duo illa sophismata, superius memorata. Deus
(inquiunt) nihil agit sine uerbo promissionis, In missæ ob-
latione & applicatione non est (aiunt) uerbum promissio-
nis, ergo Deus ibi nihil agit. Hęc prima & potissima eorum
ratio est, & quidem falsissima in omnibus syllogismi partis
bus, Maior sane falsa est, quia Deus agit multa absq; uerbo
promissionis. Quid enim promisit, quando creauit cœlum
& terram & omnia quæ in eis sunt? Quid promisit, quan-
do expulit è cœlo Satanā, è Paradiso Adam, è terris gigan-
tes? Quid, quando igne suo duos filios Aaron, & hiatu ter-
ræ Chore Datan & Abyron, ad sepulchra concupiscen-
tiæ murmuratores interfecit? Certe non puto scribas & pha-
risæos istos adeo rudes & ignaros esse, ut nesciāt multiplex
esse in scripturis uerbum Dei, unum promissionis, alterum
comminationis, unum benedictionis, aliud maledictio-
nis, unum collaudationis, alterū increpationis, unum præ-
ceptionis, alterum prohibitionis, unum affirmationis, alte-
rum negationis &c. Esto igitur, quod non sit (etsi non con-
cedimus) in missæ oblatione uerbum promissionis, Non
tamen mox sequitur, ergo Deus in ea nihil agit, Quia alijs
quā promissionis potest agere uerbis, Certe Pauli discipu-
lus S. Dionysius, de ista oblatione & sacrificio altaris disse-

Syllogis-
mus per
omnia fals
sus.

Multiplex
uerbū Dei.

Ad R. Cardinalem Mantuanum.

Dionys. in
Ecclef. Iez
arch. c. 7.

rens, sic ait. Peracta uero laude, uenerandaq; ipsorum & in-
telligibili speculatione spiritualibus inspecta luminibus.
Tum uero etiam ad sacra mysteria in signis celebranda pro-
greditur, idq; ex traditione diuina. Quocirca reuerenter si-
mulet ex Pontificali officio, post sacras diuinorum operum
laudes, quod hostiam salutarem, quæ supra ipsum est, litet,
se excusat, Ad ipsum primo decenter exclamans. Tu dixi-
sti, hoc facite in meam commemorationem. Deinde tanto
ministerio, ad imitationem Dei instituto, dignus fieri po-
stulat. Ecce Pauli discipulus uocat traditionem diuinam,
hostiam salutarem, ministerium à Deo institutum, opera
diuina, litare hostiam quæ supra ipsum est ministrum &c.
Quid habent quæso Concionatores isti contra tot & tan-
ta sanctissimi & antiquissimi doctoris testimonia? Allegat
is Euangelij uerba, Hoc facite in meam commemoratio-
nem, Ostendant illi, si possunt, ubi scriptum sit, Nolite hoc
facere. Si ergo non prohibet offerre aut litare salutarem
hostiã Christus, quo iure prohibent ipsi? Nonne & hic suo
proprio condemnantur iudicio: proculdubio. Et quidem
uarijs modis & rationib. quas in septicipite Lutheri circa
XXIII, caput cõmemorauit. Hic duo sufficiunt loca, ex
quibus aperte cõdemnant, Quorum alterum in sacramen-
tarios, alterum in Anabaptistas scripsit ipse Lutherus, Nam
cum sacramentarij negarent Eucharistiam in scripturis di-
ci sacramentum, & Anabaptistæ baptismum paruulorum:
Contra utrosq; Lutherus inuehens ait. Vbi ea sunt in scri-
pturis prohibita? Si Deus aut scriptura non prohibet, quo
iure prohibeant illi? Consideranda esse non minus opera
quam uerba Dei. Cum igitur ea tot sæculis in Ecclesia fuer-
int, Deus utiq; ea tam diu non tolerasset, si non cõprobaret
ea. Hæc ipse Lutherus. Sed longior sum quã necessarium
est

Lutherani
proprio iu-
dicio con-
demnati.

De Rebus externis Necessarijs.

est. Nos sane non solum ex Dionysio, sed etiam ex ipso Paulo nostram oblationem & sacrificium probare possumus. Ait enim, Omnis Pontifex ex hominibus assumptus, pro hominibus constitutus est, ut offerat dona & sacrificia pro peccatis. Certe non ait, Omnis Iudæorum duntaxat Pontifex, sed simpliciter & absque restrictione, Omnis Pontifex. Et adhuc clarius ait, in fine eiusdem ad Hebræos Epistolæ, specialiter de Christianorū altari loquens. Habemus (inquit) altare, de quo edere non habent potestatem, qui tabernaculo deseruiunt. Constat itaque ex ijs, Paralogismum illum Concionatorum ex toto falsum esse.

Heb. 5.

Heb. 13.

Ex altero quoque sophismate eiusmodi formant Paralogismum. Sacramenta extra usum, ad quem instituta sunt, non sunt Sacramenta. Atqui in missa oblationis Eucharistia est extra usum, ad quem instituta est, Igitur non est sacramentum, Si nos hæc quoque omnia falsa esse dixerimus, quibus quæso scripturis hæc sua probabunt? Nonne ipsi met sæpe dixerunt, Abusus non tollit rei substantiam: si ergo non tollit abusus, quanto minus tollit usus aut non usus? Non poterunt sane probare, rem seu substantiam extra usum aut absque usu consistere non posse. Usus enim accidens est, quod adesse & abesse potest præter subiecti aut substantiæ corruptionem. Norunt hoc omnes Dialectici ac Philosophi, Nec usquam in scripturis contrarium asserit.

Alter Concionatorū Paralogismus.

Sacramentum altaris

Quanta est igitur audacia, sic abrogare tam sacra & antiqua Mysteria, per sophismata manifeste falsa & inepta? Non est autem hic sola Maior propositio falsa (quanquam ad Maioris destructionem totus destruitur syllogismus) sed & minor. Dicitur enim Eucharistia mysterium siue sacramentū altaris. Altare autem tam Græce quàm Hebraice à sacrificio nomen accepit. Ego sane ante annos XXIII. In

Baby

Ad R. Card. Mantuanum

Contra captiuitatem Babylo.

Eucharistia ab alijs dif- fert sacras- mentis.

Sophisma contra ap- plicatione missæ.

Bobyronicam captiuitatem Lutheri scribens de hoc sacra-
mento, Inter alia quam plurima sic scripsi. Quære ex Gram-
maticis, ex poetis, ex Paganis, Iudeis, Turcis et Sarracenis,
non solū ex Christianis, inuenies profecto in omni religio-
ne, sacra, sacrificos, sacrificia, hostias, altaria & sacerdotes.
Cur tu igiſ apud Christianos, ubi perfectissima est religio
ista niteris non solum contemnere & confundere, uerum
etiam uelut impia penitus è medio tollere. Certe uel sola he-
braica lingua, cui das (ut audio) operam, posset ab errore te
hoc tam impio liberare, si recte consyderes, quid ibi dicitur
sacrificare seu immolare, quid sacrificium, quid altare. Vna
est enim radix horum trium apud Hebræos uocabulorum,
Hæc ibi. Et paulo post ita subiunxi. Non uera, sed fallax est
tua similitudo (qua simplicem plebem uis decipere) de hoc
& de alijs sacramentis. Differt enim hoc sacramentum altaris
ab alijs multifariam. Primum, in eo est uera caro & uer-
us sanguis Christi substantialiter, in alijs non ita. Deinde
alia perficiuntur solum in applicatione & usu sumēdi, hoc
autem in consecratione perficitur. Item hoc præ alijs habet,
ut non solum sit sacramentum quod sumitur, sed etiam sa-
crificium quod offertur. Est deniq; aliorum cōsummatio,
ut egregie docet S. Dionysius. Ex his itaq; facile conuincit-
ur sophismatis Concionatorum (quod reuera sine scrip-
turis diuinis humanum est figmentum) falsitas. Ideo uani
& impij sunt conatus eorum contra missas.

Addunt & alias duas rationes, sed æque frivolas & ex
proprio cerebro sine scripturis confictas. Vnam contra Ap-
plicationem, alteram contra oblationem.

Dicunt nanq; applicationem esse directe contra doctrinam
nam de fide, quæ est, quod per fidem propriam habemus
remissio

De Rebus externis necessarijs.

remissionem peccatorum propter Christum, absq; nostris operibus & meritis.

At hanc doctrinam nusquam ponit scriptura, Sed contrarium constat de paruulis rite baptizatis, qui absq; propria fide remissionem consequuntur per gratiam & efficaciam baptismi, Et in Euāgelio ait ipse Dominus de muliere peccatrice ad Phariseum, Remittuntur ei peccata multa, quoniam dilexit multū. Et nos non ita loquimur, sicut ipsi nobis odiose ac falso imputant, nempe, quod hoc opus sacerdotis, missæ scilicet celebratio aut applicatio (ut ipsi uocāt) mereatur uiuis & defunctis remissionē, sed dicimus, quod eis profit, tum propter oblationis uim, tum propter orationum, quæ pro illis in missa fiunt, efficaciam, Quantum uero singulis profit, Dei relinquimus acceptationi & iudicio, Cui certam miserendi ac remittendi mensuram aut numerum præscribere nec debemus nec possumus, Quemadmodum pie ac sapienter dixit sancta uidua Iudith, quod hoc sit tentare Deum, ponere domino tempus miserationis, & in arbitrium nostrum ei constituere diem.

Luc. 7.

Iudith. 8.

Contra oblationem uero absurde ac impie, absq; omni scriptura sic pronunciant.

Sophisma
contra oblationem.

Oblatio pro peccatis est blasphemia, solus enim Christus hanc per mortem suam effecit oblationem: si ergo in eorum Canonem consentiremus, cōfirmaremus eam Idolatriam & blasphemiam.

Hæc eis indocti Laici stulte credunt, licet illi nullas ex uerbo Dei probationes afferant. Nos autem ex utroq; testamento plurima habemus testimonia, quod pro peccatis offerre licet, ac bonum atq; pium est. Neq; hoc Christus aut ullus Apostolorum unq; aut usquam prohibuit.

Ad R. Cardinalem Mantuanum.

Leui. 4.
Math. 5.
Heb. 13.

rogo uel in solo Leuitico fit mētio oblationis pro peccato?
Et Christus ipse ait, si offeres munus tuum ad altare, Nulq̄
autem dixit, Noli offerre. Paulus quoq̄ ait, Per ipsum ergo
offeramus hostiam laudis semper deo. Quare & in Canone
Missæ recte ac pie hostiam laudis dicimus.

Confictæ
glosæ de
missa.

Absit uero à nobis, ut impias & falsas illas excusationes
prætendamus, quas illi nobis affingunt, Quasi sic uelimus
rem glosare, quod debeat de missa tolli oblatio & applica-
tio, fieri tamē debeat ut gratiarū actio, sicut quādo psalmus
aliquis canitur aut dicitur. Nos hanc glosam nunq̄ cogita-
uimus, tantum abest, ut eā prætendamus aut approbemus.
Et tamē illi adeo sunt proterui, ut ne talem quidem sensum
nobis admittere uelint. Impudenter itaq̄ mentiuntur, dis-
centes, per huius glosse apparentiam multi in omnibus na-
tionibus decipiuntur. Nemo enim Catholicorum eam glos-
sam unq̄ scripsit aut prætendit. Addunt & alia permulta
uerbose mendacia, Verbi gratia,

Multa alia
mendacia.

I Quod forma huius sacramēti sit, ut solum sit ministrum porrigendi alijs.

Si hoc uerum esset, ubi quæso manerent ministerium &
potestas consecrandi: Hoc autem sublimius & maius est
quam ministerium porrigendi alijs, frustra enim porrigi-
tur, si non est consecratum. Item dicunt,

*II Quod hæc notanda sit regula. Homines non de-
bere ullum Dei cultum absq̄ uerbo & mandato Dei in-
stituere. Ideo nō debeat ulla esse differentia inter missam
sacerdotis & communionem Laici.*

Hoc autē esse falsum, ostendunt sacrificia Cain et Abel,
Noe & Abrahæ, qui obtulerunt & altaria erexerūt. De qui-
bus nullum habetur in scripturis mandatum Dei, Et in no-
uo

De Rebus externis Necessarijs.

uo Testamento plurimas habemus Ceremonias sanctas ac
pias, quæ in scripturis non sunt mandatae, Quos illi abolen-
das esse impie censent per falsam hanc regulam, quæ nusquam
in scripturis habetur.

Falsum igitur & hoc est,

III. *Quod dicunt in Euangelio nullam esse Ceremoniam ex opere operato, sed per Euangelium omnes tales reijci.*

Quoniam uero solummodo dicunt, & per nullam scripturam probant, tam facile à nobis negatur quàm ab illis dicitur. Constat sane ex Euangelio ab ipso domino mandatū esse, ut hoc faciamus in eius cōmemorationem. Falsum est item & nouum sine scripturis figmentum, quod dicunt,

III. *Nemini licere Christum offerre nisi ipsimet Christo.*

Falsitas huius dicti patet ex hoc, quod Christus ipse suis discipulis, Hoc facite, Nusquam autē dixit, Nolite me in missa offerre. Et constat ex Euangelio, quod parentes eius obtulerunt eum Dño secundū legem domini, in templo in Ierusalem, Oblatus est item à patre, qui pro nobis omnibus tradidit illū. Et de eius passione ait Esaias, Oblatus est quia ipse uoluit. Ex hoc tamen falso figmento inserunt.

V. *Quod missa sit manifesta Idolatria.*

Sed faciunt hoc nudis uerbis suis, absque omni scriptura & ratione, sicut pbari potest ex ipso eorū libro, cōtra quē hec scribo. Certe nollē pterire aut dissimulare, si quas attulissent scripturas aut rationes, quibus tam graue crimen Idolatriæ contra nos uellent probare. Iphis autē ex scripturæ autoritate Idolatriæ crimē iustissime imputari potest, per hoc dictū Samuelis prophetæ, Quasi peccatum ariolandi est repugnare, et quasi scelus Idolatriæ nolle acquiescere.

Luc. 2.

Esa. 53.

1. Reg. 15.

Ad R. Card. Mantuanum

Calurnia
de Ceremo
nijs.

Apoc. 17.

Humanū fi
gmentū eo
rum cōtra
inuocatio
nē sancto
rum.

Math. 18.

Friuolitatē sunt, quæ de Ceremonijs sine fide factis disse
runt. Nos, n. non sine fide nostras peragimus Ceremonias,
neq; hoc fecerunt patres ueteris testamēti, sicut ipsi eos in
que calurniantur. Nam et illi in Christum crediderunt seu
Messiam uenturum, De quo ait Iohannes in Apocalypsi,
quod agnus occisus sit ab origine mūdi. Quod autē eam so
lum modo pbant fidem, qua quis credit se in gratia Dei
esse, & Deū sibi esse propiciū propter Christū qualiacunq;
sint eius peccata, & retorquent ad hunc sensum hæc uerba
Christi, Hoc facite in meam commemoracionem, Nouum
est inuentum & figmentum humanum, quod in nullis uel
scripturis, uel patribus est fundatum.

Contra sanctorum inuocationem itidem humanum af
ferunt figmentum dicentes.

*Omnis inuocatio eorum, qui absentes sunt, tribuit eis
omnipotentiam, quod omnium hominum corda gemitusq;
cognoscant.*

Hoc nostari facile negamus, quam ipsi affirmant sine
omni scriptura & ratione. Et dicimus sanctos in æterna bea
titudine cognoscere in uerbo Dei omnia quæcunq; ad eos
rum gloriam pertinent. Iuxta illud B. Gregorij. Quid est
quod non uideat qui uidentem omnia uidet. Et re ipsa atq;
ex facto constat, quod Phitonici Arioli & Necromātics ad
absentes dæmones uerba faciunt, & ad impia & feralia ne
gocia sua uocant & inuocant, Neq; tamen propter hoc tri
buitur dæmonibus omnipotentia, qui uoces & desyderia
illorum cognoscunt. Quanto igitur iustius creditur, quod
boni Angeli & sanctorū animæ, qui Deum omnipotentē
perpetuo uidēt, possint uota & uoces nostras audire & cog
noscere, sicut ait ipse dominus in Euangelio. Videte, ne co
temnatis unū ex his pusillis, Dico enim uobis quia ange
lico

De Rebus externis Necessarijs.

licorū in cœlis semper uidēt faciem patris mei qui in cœlis est. Hic tamen unum ex scripturis locum nobis obijciunt, sed male intellectum, Afferunt sane ex Esaiâ, quod non debeat pro uiuis auxilium quærere apud mortuos. At nō indicant, ubi nam id dicat Esaiâs. Memini uero Bullingerum ex VIII. capite Esaiæ illorum protulisse sententiam, Nostra tamen translatio non sic habet, ut ipsi dicunt. Sed esto, dixerit Esaiâs sicut ipsi dicūt, Nos intelligimus de mortuis damnatis, nō de beatis, Quia Esaiâs ibi loquitur de Phitonibus & diuinis qui student incantationibus. De beatis autem refert ipse dominus noster clarum exemplum in Euangelio, ubi Diues dixit ad absentem & longe ab eo positum Abraham, Pater Abraham miserere mei.

Luc. 16.

De uotis quoq; sine scripturis tum de sic dicunt.

De uotis *Monasticis et Celibatu nullã possunt afferre glossam, Quod si ea uincula noluerint abolere, oportebit nos (inquiunt) contra ea prædicare et scribere.*

Ad hæc breuissime responderim, Nos pro uotis & Celibatu non indigere glosis, qui pro ijs tam multos & claros in utroq; testamento habemus textus. Ipsi uero neq; glosam neq; textum pbatum afferre possunt, ubi illa prohibeantur.

Postremo de utraq; specie sacramenti consimili superbia decernūt, quod unius speciei usus iustificari aut approbari non possit, Quoniã uero hoc neq; scripturis neq; rationibus probant, absq; omni peccato & impudentia tam facile negamus quã ipsi affirmant, & rursus pprio iudicio condemnatos pnunciamus, quia hic de speciebus loquunt, qui tamen impio & iam olim damnato errore panis & uini substantias remanere contendunt. Cur igitur non potius de substantijs quã de accidentibus loquuntur? Sed urget eos ubiq; Pauli de hæreticis sententia, quod seiplos proprio cõdemnant iudicio

Ad Card. Mantuanum

dicio, Id quod ego de utraq; specie clarissime ac multiplici-
ter ostendi in septicipite Luthero,

DE REBUS EXTERNIS

Adiaphoris.

Dehis sane rebus, quas græce Adiaphoras, Latine In-
differentes uocât, uerbosissima est eorum in Teutho-
nico scripto per quinque integra folia superbia & stultissima
decernendi arrogantia, qua sibi ius & potestatem usurpant,
ad constituendas nouas in Ecclesia leges & Cerimonias. In
latino aut scripto breuius hæc omnia referunt, consimilita-
men arrogãtia. Ita ut nihil dubitem, nos longe æquiores ac
tolerabiliores pro retinenda religione nostra, quam nos do-
cuerunt patres nostri & sancta mater Ecclesia, impetrare
posse à Turcis uictoribus (quos Deus auertat) pacis condi-
tiones ac leges, quam infames isti Apostate & hæretici nos
bis proponunt. In Latino igitur sic statuunt.

*Tertia pars deliberationis est de rebus Adiapho-
ris, ut sunt aliquæ in templis lectiones pie, uestitus & si-
milia. Item de Episcoporum authoritate, Iurisdictione et
ordinatione. De his rebus agi nihil potest, nisi prius con-
ueniat de rebus necessarijs. Si Episcopi mordicus reti-
nebunt errores & impias Cerimonias, necesse est Pau-
linae regulæ obtemperare. Si quis aliud Euangelium
docuerit, Anathema sit, Nec illi nostras Ecclesias or-
naturi, sed potius uastaturi essent. Sed si qui essent Epi-
scopi, qui ut Raab, uererentur iudicium Dei, ut respi-
cere miseræ Ecclesias, ac primum amplecti Euange-
lium propter gloriam Christi, & suum officium recte
facer*

De rebus externis *Adiaphoris.*

facere uellent: Cum his facile de *Adiaphoris* foret conuenire, *Vt* nunc quoque dissimilitudines in ritibus *Adiaphoris* passim boni consulimus, modo ut absit impietas, & retineatur doctrinae puritas. Et post pauca. Sed tamen de tota forma *Politiae Ecclesiasticae*, inter pios tunc deliberandum erit, si qui erunt qui amplectuntur *Euangelium*. Nam & forma ordinationis corrigenda esset, & tollendi *Canones de Digamia*, & emendandae erunt leges *Pontificiae de diuortijs*. Ne possunt quidem durabiles esse leges, quae non sunt *Diuinitus traditae*, &c.

Haec in Latina habent *Epistola*.

Ecce Reuerendissime Dñe & Illustrissime Princeps, quam Imperiose dicunt uobis *Episcopis*, nisi ante omnia aboleatis omnia illa, quae ipsi inter res externas necessarias ponunt, se nihil posse uobiscum agere de rebus *adiaphoris*. Et tamen in *Adiaphoris* quoque multa decerni uolunt de uestra autoritate *Iurisdictione* & ordinatione: Vnde facile intelligere potestis, uos longe faciliores pacis conditiones impetrare potestis a uictoribus (quod absit) *Turcis*, quam a fugitiuis & excuculatis istis *Monachis*.

In *Teuthonico* autem scripto sunt adhuc multo atrociores. *Mox* n. in principio calumniant uos ex uerbis, quae mortuo affligunt *Episcopo Augustensi*, *Christophoro* foelicis memoriae, Nempe, quod uos magni & potentes *Episcopi* tam indurati et obstinati sitis, ut malletis totum *Christianum* nomen extinguere antequam uelletis eis quicquam concedere. Sed reuera extingueretur nomen *Christianum* in uobis, si Nouem illas abrogationes, quas per necessarios habent, eis permetteretis. Addunt praeterea impossibile esse, ut uos doctrinae eorum persecutores per

Calumnia
in Episcopos
pos.

Episcopo

Ad R. Card. Mantuanum.

Facis belli. Episcopis habeant, aut ordinationes uestras recipiant, eo quod
impijs iuramentis ordinandos obligetis. Consulunt itaque, ut
suae partis Principes ac status uobiscum pacem aliquam mundam
nam et corporalem faciant, tanquam cum uicinis alterius fidei, sicut
fecerunt olim filij Israel cum filijs Edom. Addunt tamen mox
ex fellis sui amaritudine discordiae absinthium, dicentes.

*Quantum graue est, ut Regentes sic quieti sedeant et
permutant, quod Christiani iuxta latus eorum occidan-
tur, Idolatria & impudicitia confirmantur. Graue item
est (inquiunt) ut Episcopi Canonici & Abbates re-
mancant in bonorum possessione, Euangelium fame enecan-
tes, et impediunt, ne idonei educentur homines.*

Haec est profecto illa Helena, propter quam Troianis bel-
lum inferendum esse decernunt, ut Episcoporum & Abbatum
bona possint occupare sub Euangelij pretextu. Non est igitur
admirandum, quod pessima quaeque contra Ecclesiasticos predicant
et scribunt, quia cupiunt ipsi extinctis bona eorum obtinere.

**Superbia
eorum con-
tra Papam.** Deinde aliud commemorat Concordiae impedimentum, Pa-
pam, quem nollent pro summo Pontifice agnoscere, etiam
Papa erga Germanicam nationem ita se exhiberet, in bonum
& Ecclesiarum & suum, ut ipsorum Doctrinam Cerimoniasque
eis uellet admittere. Quia adhuc pro Anathemate ha-
bendus esset, iuxta regulam Pauli, si quis aliud Euangelium
praedicauerit.

*Ille enim (inquiunt) errores suos in alijs regnis aboli-
tus non esset, sed eos multo maiore tyrannide confirma-
tus esset quam antea fecit. Iam tenemur nos huiusmodi
errores impugnare. Quemadmodum & a bonis ex Italia
hominibus admonemur, ne talem recipiamus pacem. In qua
aliam*

Ad R. Card. Mantuanum

aliae Nationes excludantur. Cum igitur ex Paulo satis intelligatur Papæ regimen in Ecclesia Antichristi regimen esse, non possumus in eius potestatem consentire, quam sibi super Ecclesiam usurpat, & iure diuino habere contendit, uolens habere potestatem constituendi leges & cultum diuinum in Ecclesia. Hoc multis repugnat articulis doctrinæ Euangelij, quod nos confitemur, Ideo in talem potestatem consentire non possumus.

Hæc illi discordiarum patroni, qui timent gloriã & potestatem suã per salutarẽ aliquã in religione cõcordiã obscurari ac minui. Quoniam uero solummodo effutiunt & nullis scripturis aut rationibus dicta sua confirmant, non opus est ea hic prolixius à nobis confutari. Quilibet enim ea legens, facile intelligit, quid illi quærant & intendant.

Audiat quæso, Re. et Ill. Cels. uestra, quàm multas proponant leges ijs Episcopis, qui in eorum doctrinã & res externas necessarias cõsentire uellẽt, Quantũ illis uicissim ipsi uellent permittere, Primum sane, quãdo sit cõmunio (quæ iuxta eorum sententiã nullam habeat inter sacerdotẽ & Laicos differentia) ut possint tunc cõsueti de tẽpore circa eam retinere cantica. Deinde ut possint priuatã quoq; absolutionem seruare, sed ita ut nemini præciperetur per confessionem peccata commemorare. Tertio ut in ciuitatibus ijsce diebus, quando nõ seruat cõmunio, possint decantari horum Canonica de tempore post sermonẽ, ne Ecclesiæ desolata trideantur, Id concordia gratia uolunt permittere, si habeant personæ decantantes. Quarto, ut festa Christi cum consuetis canticis sermonibusq; & cõmunionẽ possint celebrari. Quinto, ut si quis sanctorũ festa celebrare uelit, nullam ibi faciat inuocationem neq; directẽ neq; indirectẽ.

Leges eorũ
pro ijs Episcopis qui
Lutherani
sunt,

I.

II.

III.

IV.

V.

G

Sexto

Ad Card. Mantuanum

Sexto, ut de discrimine ciborū permaneat doctrīna ipso-
rum, usus uero stet iuxta uoluntatem dominorū uniuscuius-
iusq; loci. Dicunt tamen conscientijs tutissimū esse, huius-
modi traditiones hominū penitus ex hominū oculis ablega-
ri, sicut scriptura præcipit Idola & altaria dirui & extirpati.

*Si his (inquiunt) Ceremonijs cōtenti esse uelint Epi-
scopi, bonum esset. Si autē Episcopi esse uelint non solum
sæculares Principes, uerū etiam officium Ecclesiasticū
sibi restitui uellent, de hoc consultandum foret, quia ma-
gnæ forsitan ciuitates & Principes aliqui non libenter
patientur eis Ecclesiasticam Iurisdictionem restitui.*

Hæc illi, De quibus quale futurū sit Christianissimi Im-
peratoris nostri, eiusdemq; Catholici Regis Hispaniarū iu-
diciū, libenter pte cto, si deus dederit, intelligā. Non pos-
sum equidē persuadere mihi, hæc illū æquo animo laturum
esse, qui talia iam pridē condēnauit Vuormacię et Auguste
in publicis Recessibus Dietarū (ut uocant) Imperaliū atq;
etiā seuerissime interdixit et puniuit in suis hereditarijs Inte-
rioris Germaniæ puincijs, Superaddunt autē illi loquaciter
bus in Cathedralibus & Collegiatis Ecclesijs atq; in Monas-
chorū et sacrarum uirginū Monasterijs nouo ritu instituen-
dis, Tanq̄ totius iam Germaniæ facti sint Visitatores, quib-
us metu Principū suorū parendū sit, sicut factū est in quibus-
dam, que subditæ sunt illis Principibus Germanię pro-
uincijs. Ego autē in dño confido, quod miserebit Germanię
aliquādo, et liberabit nos a uanis istis legislatoribus, quibus
longe optatior est perpetua in schismate damnabili discors
Ecclesiæ salutaris concordia.

Hæc

De rebus externis A diaphoris.

Hæc sunt Reuer. Domine ac Illustriss. Princeps quæ
aduersus duo pseudo Euangelicorum Concionatorū scrip-
pta respondēda esse duxi, hoc præcipue tempore, dum apud
nos Germanos Catholica fides religionis nostræ antiquæ
& sacro sancta apud cunctos uere Catholicos summi Pon-
tificis Apostolicæq; Sedis & S. Ro. Ecclesiæ potestas et au-
thoritas per rebellū Apostatæ Rhetoricas uersutias im-
piasq; calumnias tam grauius omni diabolica arte ac fraude
oppugnant. De quibus R. & Illust. Cels. uestram supplicis
ter admonere uolui, ut pios Cæsareq; Maiestatis conatus ad
mature celebrandū Generale Conciliū apud sedē Apostoli-
cā efficaciter adiuuare digner, per qd' sane unicū nobis su-
perest remediū & ad salutarē in Ecclesia Reformationē con-
tra plurima qbus pius & simplex populus Christianus of-
fendit, scandala, reprehensibilesq; auariciæ et negligētiæ ab-
usus, feliciter instituendam, & ad diu desideratam in fide
& religione concordia restaurandā, qua nos Germani uno
sensu cum reliquis Nationibus Deo patri & Iesu Christo
Domino & Redemptori nostro per gratiam spiritus sancti
deuote seruamus laudesq; & gratiarum actiones concinas-
mus, sicut ab antiquo factum est, quando multitudinis cre-
dentium erat cor unum & anima una. Bene ualeat Reuer.
& Illust. Cels. uestra, Piissime studiosorum Patrone
ac Generosissime Princeps. Ex Ciuitate Eys-
tetenſi X. Calendas Decembris, Anno
ab incarnatione Verbi æterni.
M. D. XLIII.

*Ingolstadij Excudebat Alexander Wucys-
senborn. Mense Ianuario
M. D. XLV.*

A 2228045
ocn. 977385690

Die ...

The text in this section is extremely faint and largely illegible. It appears to be a list or a series of entries, possibly names or titles, arranged in a structured format. Some words are barely discernible, but the overall layout suggests a formal document or a catalog.

M. D. XLV.
Ludovicus M. ...